

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 20.12.2011
KOM(2011) 897 slutlig

2011/0437 (COD)

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

om tilldelning av koncessioner

(Text av betydelse för EES)

{SEK(2011) 1588 slutlig}

{SEK(2011) 1589 slutlig}

MOTIVERING

1. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

Kommissionen tillkännagav sin föresats att anta ett lagstiftningsinitiativ om koncessioner i sitt meddelande "Inre marknadsakten: Tolv åtgärder för att stimulera tillväxten och stärka förtroendet för den inre marknaden" av den 13 april 2011.

Beviljande av koncessioner för bygg- och anläggningsarbeten omfattas för närvarande endast av ett begränsat antal sekundärrättsliga bestämmelser, medan tjänstekoncessioner endast omfattas av de allmänna principerna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan kallat *EUF-fördraget*). Detta kryphål ger upphov till allvarliga snedvridningar av den inre marknaden och begränsar i synnerhet EU-företagens (inte minst små och medelstora företags) tillträde till de ekonomiska möjligheter som koncessioner erbjuder innebär. Bristen på rättssäkerhet leder dessutom till ineffektivitet.

Syftet med detta initiativ är att minska osäkerheten kring tilldelning av koncessioner och därmed vara till hjälp för offentliga myndigheter och ekonomiska aktörer. Unionsrätten begränsar inte valfriheten för en upphandlande myndighet eller upphandlande enhet att med egna medel utföra de uppgifter av allmänintresse som åligger den, men när en upphandlande myndighet beslutar att vända sig till enheter utanför sin organisation för att utföra sådana uppgifter måste alla ekonomiska aktörer i EU garanteras ett effektivt marknadstillträde.

Med hänsyn till snäva budgetramar och ekonomiska svårigheter i många EU-medlemsstater är det särskilt viktigt med en effektiv fördelning av offentliga medel. En lämplig rättslig ram för koncessionstilldelning skulle främja offentliga och privata investeringar i infrastrukturer och strategiska tjänster till bästa värde för pengarna. Möjligheterna med ett lagstiftningsinitiativ om koncessioner för att skapa en ändamålsenlig EU-ram för offentlig-privata partnerskap pekades ut i kommissionens meddelande från 2009 om främjande av privata och offentliga investeringar i syfte att bidra till en ekonomisk återhämtning och långsiktig strukturanpassning; utveckling av offentlig-privata partnerskap.

Detta förslag till direktiv läggs fram parallellt med översynen av direktiven om offentlig upphandling¹. Genom förslaget kommer ett separat rättsligt instrument för att reglera tilldelningen av koncessioner att antas. Syftet med detta förslag, i kombination med de två förslagen om en översyn av de befintliga direktiven om offentlig upphandling (2004/17/EG och 2004/18/EG), är att inrätta en modern rättslig ram för offentlig upphandling.

¹ KOM(2010) 608 slutlig, punkt 1.4, förslag nr 17.

2. RESULTAT AV SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER OCH KONSEKVENSBEDÖMNINGAR

Under perioden 12 maj–9 juli 2010 genomförde kommissionen ett offentligt samråd på internet, som var öppet för allmänheten. Under perioden 5 augusti–30 september 2010 genomfördes ett ytterligare samråd, som riktade sig till näringslivet, arbetsmarknadens parter och upphandlande enheter. Resultaten av dessa samråd bekräftade att osäkerheten om rättsläget skapar problem, och att det finns hinder för företagens marknadstillträde. Samrådet visade också att lämpliga EU-åtgärder bör vidtas. Resultaten finns på http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/concessions_en.htm.

Dessa slutsatser har bekräftats vid ett antal bilaterala möten med företrädare för medlemsstaterna, på lokal nivå, med företag som är aktiva inom de berörda sektorerna samt med branschorganisationer.

Den information som samlats in under samrådet har lagts in i konsekvensbedömningsrapporten, som granskades och godkändes av konsekvensbedömningsnämnden den 21 mars 2011. Konsekvensbedömningsnämnden rekommenderade särskilt ytterligare belägg för problemens omfattning, snedvridningarnas konsekvenser, skillnaderna i behandling mellan offentliga upphandlingskontrakt och koncessioner och en stärkning av konsekvensbedömningen och en jämförelse av de olika alternativen. Dessa rekommendationer beaktades i den nya version av konsekvensbedömningen som lämnades in. Nämndens yttrande har offentliggjorts samtidigt med detta förslag, slutversionen av konsekvensanalysen och dess sammanfattning.

Rapporten bekräftade att ny lagstiftning behövs. Enligt rapporten ställs de ekonomiska aktörerna inför ojämlika villkor, som ofta leder till förlorade affärsmöjligheter. Denna situation ger upphov till kostnader och är till men för konkurrenter i andra medlemsstater och för upphandlande myndigheter och upphandlande enheter samt konsumenter. Både definitionen av koncessioner och det exakta innehållet i skyldigheterna om öppenhet och icke-diskriminering som följer av fördraget fortfarande är oklara. Det ökar bristen på rättssäkerhet, vilket i sin tur ökar risken för hävning eller förtida uppsägning av olagligt tilldelade kontrakt, och avskräcker i slutändan myndigheterna från att använda koncessioner där denna typ av kontrakt skulle kunna vara en bra lösning.

Även om medlemsstaterna antar lagstiftning som skapar en rättslig ram baserad på principerna i fördraget, återstår fortfarande en risk för rättsosäkerhet när det gäller de nationella lagstiftarnas tolkning av dessa principer och stora skillnader mellan lagstiftningen i olika medlemsstater. I vissa fall har medlemsstaterna ingen lagstiftning alls på detta område, vilket har pekats ut som en av orsakerna till att koncessioner tilldelas direkt, vilket medför risker för oegentligheter eller till och med korruption.

Den idealiska lösningen ansågs vara att införa ny lagstiftning som bygger på gällande bestämmelser för koncessioner för byggentreprenader, kompletterade med vissa särskilda bestämmelser. Ett mer restriktivt tillvägagångssätt vore en utvidgning av de bestämmelser som gäller för offentlig upphandling. Detta ansågs kontraproduktivt,

eftersom detta skulle kunna avskräcka upphandlande myndigheter från att använda koncessioner.

3. RÄTTSLIGA ASPEKTER PÅ FÖRSLAGET

- **Rättslig grund**

Förslaget grundas på artiklarna 53.1, 62 och 114 i EUF-fördraget.

- **Subsidiaritetsprincipen**

Subsidiaritetsprincipen gäller utom där förslaget avser ett område där unionen är ensam behörig.

Medlemsstaterna kan av följande skäl inte i tillräcklig utsträckning själva uppnå målen för förslaget:

Samordningen av förfaranden för offentlig upphandling över vissa tröskelvärden är ett viktigt sätt att komplettera den inre marknaden på området för offentlig upphandling genom att garantera effektiv och jämlik tillgång till koncessioner för ekonomiska aktörer på den inre marknaden. EU-omfattande upphandlingsförfaranden skapar insyn och objektivitet i offentlig upphandling, vilket leder till betydande besparingar och förbättrade resultat av upphandlingarna. Detta gynnar medlemsstaternas myndigheter, och i slutändan de europeiska skattebetalarna.

Detta mål kan inte i tillräcklig utsträckning uppnås av medlemsstaterna eftersom det oundvikligen skulle leda till avvikande krav och eventuellt motstridiga förfarandesystem, vilket skulle öka regelsystemens komplexitet och orsaka obefogade hinder för gränsöverskridande verksamhet. De relevanta fördragsprinciperna om öppenhet och likabehandling har hittills i många medlemsstater inte tolkats, klargjorts eller genomförts på ett sätt som garanterar att koncessionskontrakt tilldelas korrekt. Den bristande rättssäkerheten och avskärmningseffekterna på marknaden kan sannolikt inte undanröjas utan ett ingripande på lämplig nivå.

Ett ingripande på unionsnivå är därför nödvändigt för att undanröja de befintliga hindren för en EU-omfattande marknad för koncessioner och för att garantera att villkoren är enhetliga och likvärdiga, med slutmålet att garantera fri rörlighet för varor och tjänster i samtliga de 27 medlemsstaterna.

Förslaget är sålunda förenligt med subsidiaritetsprincipen.

- **Proportionalitetsprincipen**

Förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen eftersom det inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen att garantera att den inre marknaden fungerar väl genom begränsade regler för tilldelning av koncessioner.

I konsekvensbedömningen identifierades ett antal olika lösningar som sedan analyserades för att se om de var lämpliga för att uppfylla lagstiftningens avsedda

syften. Analysen visade att dessa syften inte kan uppnås genom att införa påföljder eller genom andra verktyg än lagstiftning, till exempel icke-bindande bestämmelser. Även de mest elementära bestämmelser som för närvarande gäller för koncessioner befanns vara olämpliga eftersom de inte ger tillräcklig rättssäkerhet och inte är förenliga med fördragsprinciperna. Mer detaljerad lagstiftning liknande de befintliga bestämmelserna om offentliga kontrakt ansågs emellertid gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen.

- **Val av regleringsform**

Eftersom förslaget grundas på artiklarna 53.1, 62 och 114 i EUF-fördraget skulle en förordning som gäller för upphandling av både varor och tjänster inte vara tillåten enligt fördraget. Den föreslagna regleringsformen är därför ett direktiv.

Alternativ som inte medför lagstiftning har valts bort. Skälen till detta beskrivs närmare i konsekvensbedömningen.

4. BUDGETKONSEKVENSER

Förslaget påverkar inte unionens budget.

5. YTTERLIGARE INFORMATION

- **Översyn/ändring/tidsbegränsning**

Förslaget innehåller en översynsklausul om de ekonomiska effekterna på den inre marknaden till följd av tillämpningen av de tröskelvärden som fastställs i artikel 5.

- **Närmare redogörelse för förslaget**

Det föreslagna direktivet förväntas garantera öppenhet, rättvisa och rättssäkerhet vid tilldelning av koncessioner och därmed bidra till förbättrade investeringsmöjligheter, vilket till sist leder till fler entreprenader och tjänster av bättre kvalitet. Det omfattar koncessioner som tilldelats efter direktivets ikraftträdande. Denna bestämmelse är förenlig med EU-domstolens beslut om ändring av kontrakt (utan att det påverkar tillfälliga arrangemang som kan visa sig vara nödvändiga för att garantera kontinuiteten hos tillhandahållandet av en tjänst i väntan på att en ny koncession tilldelas).

Ovan nämnda fördelar förväntas kunna uppnås till följd av ett antal förfarandekrav och klargöranden i fråga om tilldelning av koncessioner, med två huvudsyften: att öka rättssäkerheten och att garantera bättre tillträde till koncessionsmarknaderna för EU-företagen.

Rättssäkerhet

Direktivets huvudsyfte är att klargöra den rättsliga ramen för tilldelning av koncessioner, men också att entydigt fastställa ramarnas omfattning. De specifika kraven i fråga om koncessioner kommer att öka rättssäkerheten genom att å ena sidan ge upphandlande myndigheter och upphandlande enheter klara regler som integrerar

fördragsprinciperna för tilldelning av koncessioner och, å andra sidan, förser ekonomiska aktörer med grundläggande säkerheter i fråga om tilldelningsförfarandena.

Definition: I detta förslag till direktiv om tilldelning av koncessioner ges en mer exakt definition av koncessioner. Begreppet operativ risk och de typer av risker som ska anses utgöra operativa risker förklaras, och förslaget innehåller även en definition av begreppet väsentlig risk. Förslaget innehåller även riktlinjer för den längsta varaktigheten för koncessioner.

Integration av fördragsprinciperna i sekundärlagstiftningen: Förslaget utvidgar de flesta av de skyldigheter som för närvarande gäller vid tilldelning av offentliga byggkoncessioner till att gälla för alla tjänstekoncessioner. Det omfattar också en rad konkreta och mer detaljerade krav som gäller i olika skeden i tilldelningsförfarandet på grundval av principerna i fördraget, så som det tolkas i EU-domstolens rättspraxis. Dessutom utökas sekundärlagstiftningens tillämpningsområde till att omfatta tilldelning av koncessioner i allmännyttan, som för närvarande är undantagen från sådan lagstiftning.

Offentlig-offentligt samarbete: Det råder betydande rättsosäkerhet om i vilken utsträckning samarbete mellan offentliga myndigheter bör omfattas av reglerna för offentlig upphandling. Tolkningen av domstolens rättspraxis varierar mellan medlemsstaterna och även mellan de upphandlande myndigheterna. Följaktligen klargörs det i förslaget i vilka fall koncessionskontrakt som ingåtts mellan upphandlande myndigheter inte omfattas av reglerna om tilldelning av koncessioner. Dessa klargöranden vägleds av de principer som fastställts i domstolens rättspraxis.

Ändringar: Ändringar av koncessioner under deras löptid har blivit en alltmer angelägen och problematisk fråga för aktörerna. Ändring av koncessioner behandlas i en särskild bestämmelse som integrerar de grundlösningar som utvecklats i rättspraxis och som ger en pragmatisk lösning på hanteringen av oförutsedda omständigheter som kräver att en koncession ändras under löptiden.

Bättre tillgång till koncessionsmarknaderna

Detta förslag syftar till att grundläggande förbättra de ekonomiska aktörernas tillgång till koncessionsmarknaderna. Bestämmelserna ska i första hand göra tilldelningsförfarandena mer transparenta och rättvisa genom att begränsa godtyckligheten i de upphandlande myndigheternas och de upphandlande enheternas beslut om frågor som offentliggörande i förhand eller efterhand, förfaranderelaterade säkerhetsbestämmelser och gällande kriterier för urval och tilldelning, eller för de tidsfrister som åläggs anbudsgivarna. Dessutom ska bestämmelserna ge bättre tillgång till rättshjälp för att förebygga eller åtgärda brott mot dessa bestämmelser.

Offentliggörande i EUT: För att garantera insyn och likabehandling av alla ekonomiska aktörer införs genom detta förslag ett krav på obligatoriskt offentliggörande av koncessioner som uppgår till ett värde av minst 5 000 000 euro. Detta tröskelvärde, som redan gäller för byggkoncessioner, har nu utökats till att även omfatta tjänstekoncessioner med hänsyn till de offentliga samråd och undersökningar som kommissionen har genomfört under arbetet med detta förslag. Syftet med detta är att de ytterligare administrativa bördorna och kostnaderna ska stå

i proportion till värdet på kontraktet och att de man ska fokusera på koncessioner av gränsöverskridande intresse. Tröskelvärdet gäller för värdet av koncessionskontrakt som ska beräknas enligt en metod som anges i kontraktet. För tjänster motsvarar värdet det uppskattade sammanlagda värdet på alla tjänster som koncessionsinnehavaren tillhandahåller under hela koncessionens löptid.

I de nya bestämmelserna fastställs också minimikraven för vilka uppgifter som ska tillhandahållas de potentiella anbudsgivarna.

Tidsfrister: I förslaget fastställs även en minimitidsfrist på 52 dagar för att lämna in en intresseanmälan för alla koncessionstilldelningsförfaranden, alltså samma tidsfrist som gäller för offentliga byggkoncessioner. Längre tidsfrister tillämpas på koncessioner än på offentliga kontrakt, med tanke på att koncessionskontrakt i allmänhet är komplexare till sin art.

Kriterier för urval och uteslutande: I detta direktivförslag fastställs skyldigheter i fråga om de urvalskriterier som ska tillämpas av de upphandlande myndigheterna eller upphandlande enheterna vid koncessionstilldelning. Dessa regler är mindre restriktiva än de liknande bestämmelser som för närvarande gäller för offentlig upphandling. De begränsar emellertid urvalskriterierna till sådana kriterier som avser anbudsgivarnas ekonomiska, finansiella och tekniska kapacitet och möjliggör en begränsning av tillämpningsområdet för godtagbara uteslutandekriterier.

Tilldelningskriterier: Enligt förslaget blir det en skyldighet att tillämpa objektiva kriterier som är kopplade till ämnet för koncessionen, garanterar att principerna för öppenhet och insyn, icke-diskriminering och likabehandling tillämpas, samt att anbud utvärderas under faktisk konkurrens som ger en allmän ekonomisk fördel för den upphandlande myndigheten eller den upphandlande enheten. Dessa kriterier ska förebygga godtyckliga beslut från den upphandlande myndighetens eller den upphandlande enhetens sida, och måste offentliggöras i förväg och förtecknas i avtagande viktordning. Medlemsstater eller upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter som så önskar kan även tillhandahålla eller tillämpa kriteriet för *det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet* när de tilldelar koncessioner.

Förfarandegarantier: Till skillnad från direktiven om offentlig upphandling innehåller bestämmelserna i detta förslag ingen fast förteckning över tilldelningsförfaranden. Därigenom kan upphandlande myndigheter och upphandlande enheter vara mer flexibla i sina förfaranden för tilldelning av koncessioner, bland annat för att kunna följa nationella rättsliga traditioner och göra det möjligt att organisera tilldelningsförfarandet så effektivt som möjligt. Däremot fastställs det i förslaget ett antal entydiga förfaranderelaterade säkerhetsbestämmelser som ska tillämpas vid tilldelningen av koncessioner och främst vid förhandlingarna. Säkerhetsbestämmelserna ska garantera att förfarandet är rättvist och transparent.

Rättsmedel: Genom detta direktiv blir det också möjligt att utvidga tillämpningsområdet för rättsmedelsdirektiven (direktiv 89/665/EEG och direktiv 92/13/EG, ändrat genom direktiv 2007/66/EG) till att omfatta alla koncessioner som överstiger tröskelvärdet. Förslaget ger en konkret möjlighet att bestrida beslut om tilldelning i domstol och innehåller även vissa rättsliga miniminormer som de upphandlande myndigheterna och upphandlande enheterna måste följa.

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

om tilldelning av koncessioner

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 53.1, 62 och 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande²,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande³,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, och

av följande skäl:

- (1) Avsaknaden av tydliga regler på unionsnivå för tilldelning av koncessioner ger upphov till rättslig osäkerhet, skapar hinder för ett fritt tillhandahållande av tjänster och orsakar snedvridningar i den inre marknadens funktion. Detta leder till att de ekonomiska aktörerna, särskilt små och medelstora företag, fråntas sina rättigheter på den inre marknaden och förlorar viktiga affärsmöjligheter, medan de offentliga myndigheterna kanske inte hittar det bästa sättet att använda offentliga medel så att EU-medborgarna kan dra nytta av kvalitetstjänster till bästa pris. En lämplig rättslig ram för tilldelning av koncessioner skulle garantera ett effektivt och icke-diskriminerande marknadstillträde för alla ekonomiska aktörer i unionen samt rättssäkerhet, vilket gynnar offentliga investeringar i infrastrukturer och strategiska tjänster för medborgarna.
- (2) Offentlig upphandling spelar en viktig roll i Europa 2020-strategin⁴ som ett av de marknadsbaserade instrument som ska användas för att uppnå en smart och hållbar

² EUT C ..., s.

³ EUT C ..., s.

⁴ KOM(2010) 2020 slutlig, 3.3.2010.

tillväxt för alla och för att garantera att offentliga medel utnyttjas så effektivt som möjligt. Tilldelningen av byggkoncessioner omfattas för närvarande av de grundläggande reglerna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster. Tilldelning av tjänstekoncessioner av gränsöverskridande intresse omfattas av fördraget, särskilt principerna om fri rörlighet för varor, etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster samt de principer som härrör från dessa, såsom likabehandling, icke-diskriminering, ömsesidigt erkännande, proportionalitet och insyn. Det finns en risk för rättslig osäkerhet till följd av att de nationella lagstiftarna tolkar principerna i fördraget på olika sätt, vilket i sin tur leder till stora skillnader mellan medlemsstaternas lagstiftningar. Denna risk har bekräftats genom EU-domstolens omfattande rättspraxis, som dock endast delvis behandlar vissa aspekter av koncessionstilldelning. Det är därför nödvändigt att konkretisera fördragets principer på ett enhetligt sätt i medlemsstaterna samt eliminera skillnader i tolkningen av principerna på unionsnivå för att undanröja de kvarstående snedvridningarna av den inre marknaden.

- (3) Detta direktiv bör emellertid inte påverka medlemsstaternas eller de offentliga myndigheternas frihet att besluta om direkt tillhandahållande av entreprenader eller tjänster till allmänheten eller om att lägga ut sådana tjänster på entreprenad till tredje parter. Medlemsstaterna eller de offentliga myndigheterna bör också vara fria att fastställa egenskaperna hos den tjänst som ska tillhandahållas, inbegripet eventuella villkor för kvalitet och pris på tjänsterna för fullgörandet av de allmännyttiga målen.
- (4) För tjänstekoncessioner över ett visst värde är det dock lämpligt att på grundval av dessa principer föreskriva en lägsta samordningsnivå av nationella förfaranden vid tilldelning av sådana kontrakt i enlighet med fördragsprinciperna, för att garantera att offentliga upphandlingar öppnas för konkurrens och skapa rättslig säkerhet. Dessa samordningsbestämmelser bör inte gå längre än vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål. Medlemsstaterna bör emellertid få komplettera och vidareutveckla dessa bestämmelser om de anser att det är nödvändigt, särskilt för att se till att principerna följs på ett bättre sätt.
- (5) En lägsta samordningsnivå bör även införas för tilldelning av tjänstekoncessioner och koncessioner avseende byggtreprenader på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, förutsatt att de nationella myndigheterna kan påverka företag och verk som är verksamma på dessa områden. Hänsyn bör också tas till att de marknader där de verkar är förhållandevis slutna på grund av att medlemsstaterna har beviljat särskilda rättigheter eller ensamrätt att försörja, tillhandahålla eller driva de nät som används för tjänsterna i fråga.
- (6) Koncessioner är avtal med ekonomiska villkor som sluts mellan en eller flera ekonomiska aktörer och en eller flera upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter som avser förvärv av byggtreprenader eller tjänster, där ersättningen för arbetet normalt utgörs av rätten att utnyttja den anläggning eller tjänst som är föremål för kontraktet. Utförandet av dessa entreprenader eller tjänster omfattas av särskilda bindande skyldigheter som fastställs av den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten. Dessa skyldigheter måste kunna åberopas inför domstol. Vissa statliga dokument, såsom tillstånd eller licenser där en stat eller en offentlig myndighet fastställer villkoren för utförandet av en ekonomisk verksamhet, bör emellertid inte anses utgöra koncessioner. Detsamma gäller vissa avtal som avser en ekonomisk

aktörs rätt att utnyttja vissa statliga domäner eller resurser, såsom markarrendekontrakt, där staten eller en upphandlande myndighet eller upphandlande enhet endast fastställer allmänna villkor för användningen, utan att förvärva särskilda byggentreprenader eller tjänster.

- (7) Svårigheter i tolkningen av begreppen koncession och offentlig upphandling har varit orsak till fortsatt rättsosäkerhet bland intressenterna, och har gett upphov till flera domar från EU-domstolen i denna fråga. Därför bör definitionen av koncession förtydligas, särskilt genom att hänvisa till begreppet väsentlig driftsrisk. Det viktigaste kännetecknet för en koncession, rätten att utnyttja byggentreprenader eller tjänster, innebär alltid en överföring till koncessionshavaren av en ekonomisk risk som innebär att personen eller företaget inte kommer få tillbaka de investeringar som gjorts eller de kostnader som uppstår under pågående byggentreprenad eller tjänster. Tillämpningen av särskilda upphandlingsregler för tilldelning av koncessioner skulle inte vara berättigad om den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten minskade anbudsgivarens eventuella förluster genom att garantera vissa intäkter som motsvarar eller är högre än de kostnader som uppdragstagaren måste ta på sig i samband med kontraktets utförande. Samtidigt bör det klargöras att vissa kontraktsarrangemang som betalas helt av en upphandlande myndighet eller upphandlande enhet bör anses utgöra en koncession om ersättningen för de investeringar som en ekonomisk aktör har gjort eller de kostnader som har uppstått för att utföra en byggentreprenad eller tillhandahålla en tjänst beror på den faktiska efterfrågan på eller tillgången till en tjänst eller en egendom.
- (8) Om det finns sektorsspecifika regler som ger koncessionsinnehavaren en garanti för att de investeringar som görs och de kostnader som uppstår under fullgörandet av ett kontrakt ska jämna ut varandra, bör kontraktet inte anses utgöra en koncession i den mening som avses i detta direktiv.
- (9) Begreppet särskild rättighet eller ensamrätt är centralt för att fastställa tillämpningsområdet för detta direktiv, eftersom enheter som varken är upphandlande enheter i enlighet med artikel 4.1 eller offentliga företag endast omfattas av direktivets bestämmelser om de utövar en av de verksamheter som täcks av direktivet på grundval av sådana rättigheter. Det är därför lämpligt att klargöra att rättigheter som har beviljats på grundval av ett förfarande med objektiva kriterier i enlighet med unionslagstiftningen och som har offentliggjorts på lämpligt sätt inte utgör en särskild rättighet eller en ensamrätt i enlighet med detta direktiv. Denna lagstiftning bör inbegripa Europaparlamentets och rådets direktiv 98/30/EG av den 22 juni 1998 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas⁵, Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om gemensamma regler för den inre marknaden för el⁶, Europaparlamentet och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna⁷, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG av den 20 maj 1994 om villkoren för beviljande och utnyttjande av tillstånd för prospektering efter samt undersökning och

⁵ EGT L 204, 21.7.1998, s. 1.

⁶ EGT L 27, 30.1.1997, s. 20.

⁷ EGT L 15, 21.1.1998, s. 14.

utvinning av kolväten⁸ och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 av den 23 oktober 2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr 1107/70⁹. Den offentliga verksamheten antar alltfler former, vilket innebär att det är nödvändigt att förtydliga definitionen av begreppet upphandling. Unionens bestämmelser om koncessioner avser förvärv av byggtreprenader eller tjänster där ersättningen för arbetet utgörs av rätten att utnyttja anläggningen eller tjänsten. Begreppet förvärv bör förstås i vid mening, det vill säga att den ekonomiska aktören utnyttjar fördelarna med byggtreprenaderna eller tjänsterna i fråga, men att detta inte alltid medför en överföring av ägarskapet till den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten. Enbart finansiering av en verksamhet, vilket ofta kopplas till ett krav att ersätta alla mottagna belopp som inte används för de avsedda syftena, omfattas vanligen inte av detta direktiv.

- (10) Det har också visat sig nödvändigt att klargöra tolkningen av begreppet enskild upphandling, som innebär att det sammanlagda värdet av alla koncessioner som ingår inom ramen för upphandlingen måste beaktas när det gäller de tröskelvärden som fastställs i detta direktiv. Upphandlingen bör offentliggöras som en helhet, men kan eventuellt delas in i delar. Begreppet enskild upphandling omfattar alla varor, byggtreprenader och tjänster som behövs för att fullgöra ett visst projekt. Indikationer på att det rör sig om ett enda projekt kan exempelvis vara att den upphandlande myndigheten dessförinnan genomfört en samlad planering och utformning, att de olika inköpta beståndsdelarna fyller en och samma ekonomiska och tekniska funktion eller att de i övrigt är logiskt förknippade med varandra.
- (11) För att ett verkligt öppnande av marknaden och en rättvis och balanserad tillämpning av reglerna om upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster ska säkerställas, bör de enheter som ska omfattas av direktivet definieras på ett annat sätt än genom hänvisning till deras rättsliga ställning. Det är således viktigt att se till att likabehandling upprätthålls mellan upphandlande enheter från den offentliga respektive den privata sektorn. I överensstämmelse med artikel 345 i fördraget är det också nödvändigt att se till att medlemsstaternas egendomsordning inte påverkas på något sätt.
- (12) Kontrakt får tilldelas av upphandlande enheter i syfte att tillgodose kraven hos flera verksamheter som eventuellt omfattas av olika rättsordningar. Det bör klargöras att den rättsordning som är tillämplig på ett enskilt kontrakt som är avsett att omfatta flera verksamheter bör omfattas av de regler som är tillämpliga på den verksamhet som den främst är avsedd för. Fastställandet av den verksamhet som koncessionen främst är avsedd för kan grundas på den analys av de krav som den särskilda koncessionen måste tillgodose och som har utförts av den upphandlande enheten i syfte att bedöma kontraktets värde och upprätta anbudshandlingarna. I vissa fall kan det emellertid vara objektivt omöjligt att fastställa vilken verksamhet som koncessionen främst är avsedd för. Det bör föreskrivas vilka regler som gäller i sådana fall.
- (13) Det är lämpligt att från detta direktivs tillämpning utesluta vissa tjänstekoncessioner som tilldelats ekonomiska aktörer som själva är upphandlande myndigheter eller

⁸ EGT L 164, 30.6.1994, s. 3.

⁹ EUT L 315, 3.12.2007, s. 1.

upphandlande enheter på grundval av ensamrätt som aktören åtnjuter enligt offentliggjord nationell lagstiftning eller förvaltningsbestämmelser och som tilldelats i enlighet med fördraget och unionens sektorslagstiftning om förvaltning av nätinфраstruktur som berör den verksamhet som avses i bilaga III, eftersom sådan ensamrätt gör det omöjligt att tillämpa ett konkurrensutsatt förfarande för tilldelningen. genom undantag och utan att det påverkar de rättsliga följderna av det allmänna undantaget från detta direktivs tillämpning bör koncessioner enligt artikel 8.1 omfattas av skyldigheten att offentliggöra ett meddelande om koncessionstilldelning i syfte att garantera grundläggande öppenhet och insyn, såvida inte villkoren för denna öppenhet och insyn fastställs i sektorslagstiftning.

- (14) Det är lämpligt att utesluta vissa tjänste- och byggentreprenadkoncessioner som tilldelats företag som är anknutna till en upphandlande enhet och som har som sin huvudsakliga verksamhet att tillhandahålla dessa tjänster eller byggentreprenader till den grupp som de tillhör snarare än att erbjuda dem på marknaden. Det är även lämpligt att utesluta vissa tjänste-, varu- och byggentreprenadkontrakt som tilldelats av en upphandlande enhet till ett samföretag, bildat av ett antal upphandlande enheter för en verksamhet som omfattas av detta direktiv, och som enheten ingår i. Det bör emellertid säkerställas att detta undantag inte ger upphov till eventuell snedvridning av konkurrensen till förmån för de företag eller samföretag som är anknutna till den upphandlande enheten. Det bör därför införas en lämplig uppsättning regler, särskilt när det gäller såväl de maximigränser inom vilka företagen får erhålla en del av sin omsättning från marknaden och över vilka de förlorar möjligheten att tilldelas koncessioner utan konkurrensutsättning, som sammansättningen av samföretag och stabiliteten i relationerna mellan samföretagen och de upphandlande enheter som de består av.
- (15) Detta direktiv bör inte gälla för koncessioner som tilldelas av upphandlande myndigheter som avser utförandet av en verksamhet enligt bilaga III om den aktuella verksamheten i den medlemsstat där den utövas är direkt konkurrensutsatt på marknader med fritt tillträde och om detta fastställts genom ett förfarande som inrättats i detta syfte i enlighet med artiklarna 27 och 28 i direktiv [nuvarande direktiv 2004/17/EG]. Ett sådant förfarande bör medge rättssäkerhet för de berörda enheterna och ett ändamålsenligt beslutsförfarande, varigenom en enhetlig tillämpning av unionslagstiftningen på området kan garanteras med kort tidsfrist.
- (16) Detta direktiv är inte tillämpligt på upphandling som genomförs av eller för internationella organisationer. Det behöver dock klargöras i vilken utsträckning detta direktiv bör tillämpas på koncessioner som styrs av särskilda internationella regler.
- (17) Det råder en betydande rättslig osäkerhet när det gäller i vilken mån samarbete mellan offentliga myndigheter bör omfattas av reglerna för koncessionstilldelning. Tolkningen av EU-domstolens rättspraxis varierar mellan medlemsstaterna och även mellan upphandlande myndigheter eller vissa upphandlande enheter. Det är därför nödvändigt att klargöra i vilka fall reglerna om offentlig upphandling av koncessioner inte är tillämpliga på koncessioner som ingås mellan upphandlande myndigheter. Ett sådant klargörande bör vägledas av de principer som fastställts i domstolens relevanta rättspraxis. Enbart det faktum att båda avtalsparterna själva är upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter i enlighet med artikel 4.1 första stycket utesluter inte i sig tillämpning av reglerna om tilldelning av koncessioner. Tillämpningen av reglerna för koncessionstilldelning bör dock inte inskränka

upphandlande myndigheters frihet att besluta om hur de ska organisera fullgörandet av sina allmännyttiga uppgifter. Koncessioner som ingås med kontrollerade enheter eller i samarbete för gemensamt fullgörande av de medverkande upphandlande myndigheternas eller enheternas allmännyttiga uppgifter bör därför undantas från tillämpningen av reglerna förutsatt att villkoren i detta direktiv är uppfyllda. Syftet med detta direktiv är att garantera att varje undantagande av samarbete mellan offentliga myndigheter inte leder till att konkurrensen snedvrids i förhållande till privata ekonomiska aktörer. En upphandlande myndighets deltagande som anbudsgivare i ett förfarande för offentlig upphandling får inte heller leda till en snedvridning av konkurrensen.

- (18) För att garantera att koncessioner för byggentreprenader och tjänster över ett visst värde som tilldelas av upphandlande myndigheter och upphandlande enheter meddelas på lämpligt sätt bör det vara obligatoriskt att offentliggöra ett meddelande om tilldelning av koncession i *Europeiska unionens officiella tidning* innan kontrakten tilldelas. Koncessioner har ett tydligt gränsöverskridande intresse för ekonomiska aktörer som är etablerade i andra medlemsstater. Detta bör beaktas vid fastställandet av tröskelvärdena. För att beräkna värdet av en tjänstekoncession måste hänsyn tas till det uppskattade värdet av samtliga tjänster som tillhandahålls av koncessionshavaren ur en potentiell anbudsgivares synvinkel.
- (19) Med hänsyn till de skadliga effekterna på konkurrensen bör tilldelning av koncessioner utan föregående offentliggörande endast användas under mycket exceptionella omständigheter. Detta undantag bör begränsas till fall då det redan från början står klart att offentliggörandet inte kommer att leda till ökad konkurrens, inte minst för att det objektivt sett endast finns en ekonomisk aktör som kan fullgöra kontraktet. Endast situationer där det objektivt sett står klart att endast en ekonomisk aktör kan fullgöra kontraktet kan motivera tilldelning av en koncession utan offentliggörande till en ekonomisk aktör, där denna situation inte har skapats av den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten själv med tanke på det framtida tilldelningsförfarandet och där det inte finns tillgång till några lämpliga ersättningar, vilket bör utvärderas noga.
- (20) En översyn av så kallade prioriterade och icke-prioriterade tjänster ("A- och B-tjänster") som genomförts av kommissionen visar att det inte är motiverat att begränsa den fullständiga tillämpningen av upphandlingslagstiftningen till en begränsad grupp tjänster. Därför bör detta direktiv vara tillämpligt på en rad tjänster (som leverans och försörjning av vatten), som båda visade på möjligheter till gränsöverskridande handel.
- (21) Mot bakgrund av den utvärdering av reformen av reglerna för offentlig upphandling som genomförts av kommissionen är det lämpligt att från den fullständiga tillämpningen av detta direktiv endast undanta sådana tjänster som har en begränsad gränsöverskridande dimension, nämligen de så kallade personliga tjänsterna, t.ex. vissa sociala tjänster, hälso- och sjukvårdstjänster samt utbildningstjänster. Dessa tjänster tillhandahålls i ett särskilt sammanhang som varierar betydligt mellan medlemsstaterna på grund av olika kulturella traditioner. Ett särskilt system bör därför införas för koncessioner för dessa tjänster för att ta hänsyn till att de började regleras först nyligen. Ett krav på offentliggörande av ett förhandsmeddelande och ett tilldelningsmeddelande för alla koncessioner av ett värde som minst uppgår till de tröskelvärden som fastställs i detta direktiv är därför ett lämpligt sätt att informera

potentiella anbudsgivare om affärsmöjligheter och alla berörda parter om antal och typer av tilldelade kontrakt. Dessutom bör medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för tilldelning av koncessionskontrakt för sådana tjänster i syfte att garantera att principerna om öppenhet och insyn samt likabehandling av ekonomiska aktörer respekteras samtidigt som upphandlande myndigheter och upphandlande enheter får möjlighet att beakta den berörda tjänstens särskilda egenskaper. Medlemsstaterna bör se till att upphandlande myndigheter och upphandlande enheter kan beakta behovet av att garantera tjänsternas kvalitet, kontinuitet, åtkomst, tillgänglighet och omfattning, olika användarkategoriernas specifika behov, användarnas delaktighet och befogenheter samt innovation.

- (22) Med hänsyn till betydelsen av det kulturella sammanhanget och dessa tjänsters känslighet, bör medlemsstaterna ges stor frihet att organisera valet av tjänsteleverantörer på det sätt som de finner lämpligast. Reglerna i detta direktiv förhindrar inte medlemsstaterna att tillämpa särskilda kvalitetskriterier vid valet av tjänsteleverantörer, exempelvis kriterierna i den frivilliga europeiska kvalitetsramen för sociala tjänster som utarbetats av Europeiska unionens kommitté för socialt skydd. Medlemsstaterna och/eller offentliga myndigheter har fortfarande frihet att tillhandahålla dessa tjänster själva eller att organisera sociala tjänster på ett sätt som inte medför slutande av offentliga koncessioner, exempelvis genom att enbart finansiera sådana tjänster eller genom att bevilja licens eller tillstånd till alla ekonomiska aktörer som uppfyller de krav som den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten uppställt i förväg, utan några gränser eller kvoter, förutsatt att systemet tryggar tillräckligt offentliggörande och överensstämmer med principerna om öppenhet och icke-diskriminering.
- (23) För att alla intresserade aktörer ska kunna lämna in ansökningar bör upphandlande myndigheter och upphandlande enheter vara skyldiga att respektera en minimitidsfrist för mottagande av sådana ansökningar.
- (24) Valet och tillämpningen av proportionerliga, icke-diskriminerande och rättvisa urvalskriterier för ekonomiska aktörer är avgörande för att de ska kunna få effektiv tillgång till de ekonomiska möjligheter som koncessioner innebär. I synnerhet kan en anbudssökandes möjlighet att lita på kapaciteten hos andra enheter vara avgörande för att små och medelstora företag ska kunna delta. Därför är det lämpligt att föreskriva att urvalskriterierna endast bör gälla den ekonomiska aktörens tekniska, finansiella och ekonomiska kapacitet, att de offentliggörs i koncessionsmeddelandet och inte kan hindra en ekonomisk aktör från att åberopa kapaciteten hos andra enheter, oberoende av hur aktören rent juridiskt hänger samman med dessa enheter, om aktören visar för den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten att de resurser som krävs finns tillgängliga.
- (25) För att garantera öppenhet och icke-diskriminering bör kriterierna för tilldelning av koncessioner alltid uppfylla vissa allmänna normer. De bör meddelas alla eventuella anbudsgivare i förväg, ha samband med kontraktsföremålet och får inte medföra en obegränsad valfrihet för den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten. De bör garantera att effektiv konkurrens är möjlig och åtföljas av krav som gör det möjligt att i praktiken verifiera de uppgifter som anbudsgivarna lämnar. För att uppfylla dessa normer och samtidigt öka rättssäkerheten får medlemsstaterna föreskriva användning av kriteriet för det ekonomiskt mest fördelaktiga budet.

- (26) När en upphandlande myndighet eller upphandlande enhet väljer att ge kontraktet till det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet, bör de fastställa de ekonomiska kriterier och kvalitetskriterier som ska användas när de utvärderar vilket anbud som har det bästa förhållandet mellan kvalitet och pris. Fastställandet av dessa kriterier beror på föremålet för koncessionen, eftersom de bör göra det möjligt att utvärdera varje anbuds prestanda i förhållande till föremålet för koncessionen enligt definitionen i de tekniska specifikationerna samt att utvärdera förhållandet mellan kvalitet och pris för varje anbud.
- (27) Koncessioner är oftast långsiktiga och komplicerade arrangemang där entreprenören tar det ansvar och de risker som traditionellt tas av upphandlande myndigheter och omfattas av deras behörighet samt av upphandlande enheter. Av denna anledning bör myndigheter och upphandlande enheter ha en flexibilitetsmarginal i tilldelningsprocessen, där det även finns en möjlighet att förhandla om kontraktets innehåll med de anbudssökande. För att garantera likabehandling och insyn under hela tilldelningsförfarandet bör vissa krav fastställas på strukturering av tilldelningen, däribland av förhandlingar, informationsspridning och tillgång till skriftliga dokument. Det krävs också regler om att de ursprungliga villkoren i koncessionsmeddelandet inte får frångås för att förhindra orättvis behandling av potentiella anbudssökande.
- (28) De tekniska specifikationer som de upphandlande myndigheterna eller enheterna upprättar bör tillåta att upphandlingen öppnas för konkurrens. Det bör därför vara möjligt att lämna anbud med olika tekniska lösningar så att det råder tillräcklig konkurrens. Följaktligen bör de tekniska specifikationerna utformas på ett sådant sätt att man undviker att på konstlad väg begränsa konkurrensen genom krav som gynnar en viss ekonomisk aktör genom att avspegla viktiga egenskaper hos de varor, tjänster eller byggtreprenader som den aktören brukar erbjuda. Om de tekniska specifikationerna utformas som prestanda- och funktionskrav kan i allmänhet detta mål uppfyllas på bästa möjliga sätt, vilket främjar innovation. Om det hänvisas till en europeisk standard eller, om det inte finns någon sådan, till en nationell standard bör de upphandlande myndigheterna eller enheterna beakta anbud som baseras på andra likvärdiga lösningar. För att visa att en lösning är likvärdig kan anbudsgivare åläggas att tillhandahålla bevis som verifierats av tredje part. Andra lämpliga bevismedel, såsom tillverkarens tekniska dokumentation, bör dock också tillåtas om den berörda ekonomiska aktören inte har tillgång till sådana intyg eller testrapporter eller inte har möjlighet att anskaffa dem inom de aktuella tidsfristerna.
- (29) I tekniska specifikationer och i tilldelningskriterier bör upphandlande enheter dessutom få lov att hänvisa till en bestämd produktionsprocess, ett bestämt sätt att tillhandahålla tjänster eller en bestämd process för något annat stadium av en produkt eller tjänsts livscykel, så länge dessa är kopplade till koncessionen. För att bättre integrera sociala hänsyn i tilldelning av koncessioner kan upphandlande enheter även tillåtas att i tilldelningskriterierna ta med egenskaper som avser arbetsvillkoren. Om de upphandlande myndigheterna eller upphandlande enheterna emellertid tillämpar det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet får dessa kriterier endast avse arbetsvillkoren för de personer som direkt deltar i den berörda produktionsprocessen eller i tillhandahållandet av den berörda tjänsten. Sådana egenskaper får endast avse hälsoskydd för den personal som deltar i produktionsprocessen eller främjandet av social integration för missgynnade personer eller medlemmar i sårbara grupper bland de personer som fått i uppdrag att fullgöra kontraktet, inbegripet tillgänglighet för personer med funktionshinder. Tilldelningskriterier som omfattar sådana egenskaper

bör i alla händelser begränsas till egenskaper som har omedelbara konsekvenser för personalen i deras arbetsmiljö. De bör tillämpas i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster¹⁰ och på ett sätt som inte direkt eller indirekt diskriminerar ekonomiska aktörer från andra medlemsstater eller från tredjeländer som är parter till avtalet eller de frihandelsavtal som unionen är part till. Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter bör, även när de tillämpar kriteriet för det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet, ha rätt att som urvalskriterium använda organisation, kvalifikation och erfarenhet hos den personal som ska utföra den berörda koncessionen, eftersom detta kan påverka kvaliteten på genomförandet av koncessionen och därmed anbudets ekonomiska värde.

- (30) Genom att använda elektroniska informations- och kommunikationsmedel förenklas offentliggörandet av kontrakt betydligt, samtidigt som effektiviteten och insynen i förfarandena för koncessionstilldelningar ökas. Elektroniska medel bör därför bli standard för kommunikationen och informationsutbytet i förfaranden för koncessionstilldelning. Användning av elektroniska medel är tidsbesparande. Minimitidsfristerna bör därför förkortas om elektroniska medel används, dock under förutsättning att de är kompatibla med den särskilda överföringsteknik som fastställs på unionsnivå. Elektroniska informations- och kommunikationsmedel, med adekvata funktioner, kan ge upphandlande myndigheter och upphandlande enheter möjlighet att förebygga, spåra och korrigera fel som uppstår i samband med upphandlingsförfaranden.
- (31) Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter från olika medlemsstater kan vara intresserade av att samarbeta och gemensamt tilldela offentliga koncessioner för att dra största möjliga nytta av de möjligheter som den inre marknaden erbjuder, till exempel i form av stordriftsfördelar samt risk- och nyttofördelning, särskilt när det gäller innovativa projekt som medför större risker än vad en ensam upphandlande myndighet eller upphandlande enhet normalt kan bära. Nya regler för att fastställa tillämplig lagstiftning för gränsöverskridande gemensam koncessionstilldelning bör därför fastställas för att underlätta gränsöverskridande gemensam tilldelning av koncessioner. Dessutom kan upphandlande myndigheter och upphandlande enheter från olika medlemsstater inrätta gemensamma rättsorgan enligt nationell lagstiftning eller unionslagstiftning. Särskilda regler bör fastställas för denna form av gemensam koncessionstilldelning.
- (32) Gällande lagar, förordningar och kollektivavtal rörande anställningsvillkor och arbetsmiljö, på såväl nationell nivå som unionsnivå, är tillämpliga vid fullgörandet av en koncession om dessa bestämmelser och tillämpningen av dem överensstämmer med unionsrätten. För gränsöverskridande verksamhet, det vill säga när arbetstagare från en medlemsstat utför tjänster i en annan medlemsstat i samband med fullgörandet av en koncession, fastställs i Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster¹¹ de minimivillkor som måste uppfyllas i värdlandet gentemot de utstationerade arbetstagarna.

¹⁰ EGT L 18, 21.1.1997, s. 1.

¹¹ EGT L 18, 21.1.1997, s. 1.

- (33) Koncessioner bör inte tilldelas ekonomiska aktörer som har deltagit i en brottslig organisation eller som befunnits skyldiga till korruption eller bedrägerier riktade mot unionens intressen eller till penningtvätt. Obetalda skatter eller socialförsäkringsavgifter bör också beivras genom obligatorisk uteslutning på unionsnivå. Vidare bör upphandlande myndigheter och upphandlande enheter också ges möjlighet att utesluta anbudssökande eller anbudsgivare som begår allvarliga överträdelse av unionslagstiftningen eller nationell lagstiftning om skydd av allmänintresset i överensstämmelse med fördraget, eller om en ekonomisk aktör visar en betydande eller ihållande försämring i fullgörandet av en tidigare koncession eller koncessioner av en liknande karaktär för samma upphandlande myndighet eller upphandlande enhet.
- (34) Mot bakgrund av EU-domstolens rättspraxis är det nödvändigt att klargöra under vilka omständigheter ändringar av en koncession under dess fullgörande kräver ett nytt tilldelningsförfarande. Ett nytt upphandlingsförfarande krävs om väsentliga ändringar görs av den ursprungliga koncessionen som visar att parterna har för avsikt att omförhandla väsentliga villkor för koncessionen. Detta är fallet särskilt om de ändrade villkoren skulle ha påverkat resultatet av förfarandet om de hade ingått i det ursprungliga förfarandet. En exceptionell och tillfällig förlängning av koncessionen uteslutande i syfte att garantera kontinuiteten hos tillhandahållandet av en tjänst i väntan på att en ny koncession tilldelas bör normalt sett inte ses som en väsentlig ändring av den ursprungliga koncessionen.
- (35) Upphandlande enheter kan ställas inför externa omständigheter som de inte hade kunnat förutse när de tilldelades koncessionen. I sådana fall behövs det en viss flexibilitet för att koncessionen ska kunna anpassas till dessa omständigheter utan ett nytt upphandlingsförfarande. Begreppet oförutsebara omständigheter avser omständigheter som inte hade kunnat förutses trots att den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten omsorgsfullt förberett den ursprungliga kontraktstilldelningen med hänsyn till de medel som den förfogade över, det berörda projektets beskaffenhet och egenskaper, god praxis på det berörda området samt behovet av att säkerställa ett lämpligt förhållande mellan de resurser som ägnas åt att förbereda kontraktstilldelningen och dess förutsebara värde. Detta kan dock inte tillämpas i de fall då en ändring leder till att den övergripande upphandlingen får en annan karaktär, exempelvis genom att de byggentreprenader, varor eller tjänster som ska upphandlas ersätts med något annat eller genom att i grunden förändra typen av upphandling, eftersom man i en sådan situation kan anta att resultatet skulle ha påverkats.
- (36) I överensstämmelse med principerna om likabehandling och öppenhet bör inte en utvald anbudsgivare kunna ersättas med en annan ekonomisk aktör utan att koncessionen konkurrensutsätts på nytt. Den utvalda anbudsgivare som fullgör kontraktet kan dock genomgå vissa strukturella förändringar under fullgörandet av kontraktet, exempelvis rent interna omorganisationer, sammanslagningar och förvärv eller obestånd, eller ersättas enligt en avtalsklausul som är känd för alla anbudsgivare och är förenlig med principerna om likabehandling och öppenhet. Sådana strukturella förändringar bör inte automatiskt kräva nya upphandlingsförfaranden för alla koncessioner som företaget fullgör.
- (37) Upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter bör genom översynsklausuler i de enskilda koncessionerna eller i koncessionskontrakten kunna föreskriva en

möjlighet att införa ändringar, men dessa klausuler bör inte ge dem obegränsad frihet. I detta direktiv bör därför fastställas i vilken utsträckning ändringsmöjligheter får föreskrivas i den ursprungliga koncessionen.

- (38) I syfte att anpassa detta direktiv till den snabba tekniska och ekonomiska utvecklingen bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i fördraget delegeras till kommissionen med avseende på en rad icke-väsentliga bestämmelser i direktivet. De tekniska uppgifterna om och egenskaperna hos anordningar för elektronisk mottagning bör hållas uppdaterade med den tekniska utvecklingen och de administrativa behoven. Därför är det också nödvändigt att ge kommissionen befogenhet att fastställa obligatoriska tekniska standarder för elektronisk kommunikation för att se till att tekniska format, processer och meddelandetjänster i koncessionstilldelningsförfaranden som genomförs med elektroniska medel är kompatibla med hänsyn till den tekniska utvecklingen och de administrativa behoven. Förteckningarna över unionens lagstiftningsakter om gemensamma metoder för beräkning av livscykelkostnader bör snabbt anpassas för att införliva åtgärder som antagits på sektorsnivå. För att tillgodose dessa behov bör kommissionen ges befogenhet att hålla förteckningarna aktuella, inbegripet metoderna för beräkning av livscykelkostnader.
- (39) För att säkerställa ett lämpligt rättsskydd av anbudssökande och anbudsgivare i koncessionstilldelningsförfarandena samt effektivt tillämpa bestämmelserna i detta direktiv och principerna i fördraget, bör rådets direktiv 89/665/EEG om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten¹² och rådets direktiv 92/13/EEG om samordning av lagar och andra författningar om gemenskapsregler om upphandlingsförfaranden tillämpade av företag och verk inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna¹³ också gälla för koncessioner för tjänster och byggtreprenader som tilldelas av både upphandlande myndigheter och upphandlande enheter. Direktiven 89/665/EEG och 92/13/EEG bör ändras i enlighet med detta.
- (40) Behandling av personuppgifter enligt detta direktiv regleras i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter¹⁴.
- (41) Enligt unionens lagstiftning om offentlig upphandling är medlemsstaterna skyldiga att löpande och systematiskt övervaka hur dessa bestämmelser genomförs och fungerar, för att garantera unionslagstiftningens effektiva och enhetliga tillämpning. Om medlemsstaterna därför utser en enda nationell myndighet för övervakning, genomförande och kontroll av offentlig upphandling kan denna myndighet ha samma befogenheter för koncessioner. Ett enda organ med övergripande uppgifter bör garantera överblicken över de viktigaste genomförandeproblemen, och föreslå lämpliga åtgärder för problem av mer strukturell art. Detta organ kan också ge direkt återkoppling om hur strategierna fungerar och om potentiella svagheter i nationell

¹² EGT L 395, 30.12.1989, s. 33.

¹³ EGT L 76, 23.3.1992, s. 14.

¹⁴ EGT L 281, 23.11.1995, s. 31.

lagstiftning och praxis, och på så sätt bidra till att snabbt hitta lösningar och förbättra förfarandena för tilldelning av koncessioner.

- (42) Det är särskilt viktigt att kommissionen samråder med experter och andra parter under sitt förberedande arbete. När kommissionen utarbetar och upprättar delegerade akter bör den se till att relevanta handlingar överlämnas samtidigt, i god tid och på lämpligt sätt till Europaparlamentet och rådet.
- (43) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av detta direktiv bör kommissionen ges genomförandebefogenheter när det gäller utformning och överföring av meddelanden samt för avsändande och offentliggörande av de uppgifter som avses i bilagorna IV–VI samt ändringar av tröskelvärdena. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av regler och allmänna principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter¹⁵. Det rådgivande förfarandet bör användas för antagandet av dessa genomförandeaakter, som inte har några konsekvenser från finansiell synpunkt eller när det gäller arten och omfattningen av de skyldigheter som följer av detta direktiv. Dessa akter har tvärtom ett rent administrativt syfte och tjänar ändamålet att underlätta tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv.
- (44) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument av [den ...] har medlemsstaterna åtagit sig, när det är motiverat, att till anmälan av införlivandeåtgärder bifoga ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är motiverat.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

¹⁵ EUT L 55, 28.2.2011, s. 13.

Direktiv om tilldelning av koncessioner

Innehållsförteckning

AVDELNING I: DEFINITIONER, ALLMÄNNA PRINCIPER OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE

KAPITEL I: Definitioner, allmänna principer och tillämpningsområde

AVSNITT 1: DEFINITIONER OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE

Artikel 1: Syfte och tillämpningsområde

Artikel 2: Definitioner

Artikel 3: Upphandlande myndigheter

Artikel 4: Upphandlande enheter

Artikel 5: Tröskelvärden

Artikel 6: Metoder för beräkning av det uppskattade värdet av koncessioner

Artikel 7: Allmänna principer

AVSNITT II: UNDANTAG

Artikel 8: Undantag som gäller koncessioner som tilldelas av upphandlande myndigheter och upphandlande enheter

Artikel 9: Särskilda undantag på telekommunikationsområdet

Artikel 10: Undantag som gäller koncessioner som tilldelas av upphandlande enheter

Artikel 11: Koncessioner som tilldelas anknutna företag

Artikel 12: Kontrakt som tilldelas ett samföretag eller en upphandlande enhet som ingår i ett samföretag

Artikel 13: Anmälan av upplysningar

Artikel 14: Undantag för verksamheter som är direkt konkurrensutsatta

Artikel 15: Relationer mellan offentliga myndigheter

AVSNITT III: ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 16: Varaktighet

Artikel 17: Sociala tjänster och andra specifika tjänster

Artikel 18: Blandade koncessioner

Artikel 19: Koncessioner som omfattar flera typer av verksamheter

AVSNITT IV: SÄRSKILDA SITUATIONER

Artikel 20: Reserverade koncessioner

Artikel 21: Forsknings- och utvecklingstjänster

KAPITEL II: Principer

Artikel 22: Ekonomiska aktörer

Artikel 23: Nomenklatur

Artikel 24: Sekretess

Artikel 25: Regler för kommunikation

AVDELNING II: REGLER FÖR KONCESSIONER

KAPITEL I: Offentliggörande och öppenhet

Artikel 26: Meddelanden om koncessioner

Artikel 27: Meddelanden om tilldelning av koncessioner

Artikel 28: Utformning och offentliggörande av meddelanden

Artikel 29: Offentliggörande på nationell nivå

Artikel 30: Elektronisk tillgänglighet för koncessionsdokument

KAPITEL II: Förfarandets gång

AVSNITT 1: GEMENSAMMA KONCESSIONER, TIDSFRISTER OCH TEKNISKA SPECIFIKATIONER

Artikel 31: Gemensamma koncessioner för upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter från olika medlemsstater

Artikel 32: Tekniska specifikationer

Artikel 33: Provningsrapporter, certifiering och andra bevismedel

AVSNITT II: VAL AV DELTAGARE OCH TILLDELNING AV KONCESSIONER

Artikel 34: Allmänna principer

Artikel 35: Rättssäkerhetsgarantier

Artikel 36: Urval och kvalitativ bedömning av anbudssökande

Artikel 37: Fastställande av tidsfrister

Artikel 38: Sista datum för inlämnande av ansökningar om koncessioner

Artikel 39: Kriterier för tilldelning av koncessioner

Artikel 40: Livscykel och livscykelkostnader

AVDELNING III: REGLER FÖR UTFÖRANDE AV KONCESSIONER

Artikel 41: Underleverantörer

Artikel 42: Ändringar av koncessioner under löptiden

Artikel 43: Avslutande av koncessioner

AVDELNING IV: ÄNDRINGAR AV DIREKTIVEN OM RÄTTSMEDEL PÅ OMRÅDET FÖR OFFENTLIG UPPHANDLING

Artikel 44: Ändringar av direktiv 89/665/EEG

Artikel 45: Ändringar av direktiv 92/13/EEG

AVDELNING V: DELEGERADE BEFOGENHETER, GENOMFÖRANDEBEFOGENHETER OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 46: Utövande av delegerade befogenheter

Artikel 47: Skyndsamt förfarande

Artikel 48: Kommittéförfarande

Artikel 49: Införlivande

Artikel 50: Övergångsbestämmelser

Artikel 51: Översynsklausul

Artikel 52: Ikraftträdande

Artikel 53: Adressater

BILAGOR

BILAGA I: FÖRTECKNING ÖVER DE VERKSAMHETER SOM AVSES I ARTIKEL 2.5

BILAGA II: FÖRTECKNING ÖVER DEN UNIONSLAGSTIFTNING SOM AVSES I ARTIKEL 40.4

BILAGA III: VERKSAMHETER SOM UTÖVAS AV UPPHANDLANDE ENHETER I ENLIGHET MED ARTIKEL 4

BILAGA IV: UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I MEDDELANDEN OM KONCESSIONER

BILAGA V: UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I MEDDELANDEN OM TILLDELNING AV KONCESSIONER

BILAGA VI: UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I MEDDELANDEN OM TILLDELNING AV KONCESSIONER SOM AVSER KONCESSIONER FÖR SOCIALA TJÄNSTER OCH ANDRA SPECIFIKA TJÄNSTER (ARTIKEL 27.1)

BILAGA VII: UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I MEDDELANDEN OM ÄNDRINGAR AV EN KONCESSION UNDER LÖPTIDEN I ENLIGHET MED ARTIKEL 42

BILAGA VIII: DEFINITION AV VISSA TEKNISKA SPECIFIKATIONER

BILAGA IX: KARAKTERISTIKA FÖR OFFENTLIGGÖRANDET

BILAGA X: TJÄNSTER SOM AVSES I ARTIKEL 7

BILAGA XI: FÖRTECKNING ÖVER DEN UNIONSSLAGSTIFTNING SOM AVSES I ARTIKEL 4.2

BILAGA XII: KRAV PÅ UTRUSTNING FÖR ELEKTRONISK MOTTAGNING AV ANBUD OCH ANSÖKNINGAR

BILAGA XIII: INFORMATION SOM SKA FINNAS MED I FÖRHANDSMEDDELANDEN OM KONCESSIONER FÖR SOCIALA TJÄNSTER OCH ANDRA SÄRSKILDA TJÄNSTER

AVDELNING I

DEFINITIONER, ALLMÄNNA PRINCIPER OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE

KAPITEL I

Definitioner, allmänna principer och tillämpningsområde

AVSNITT I

DEFINITIONER OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. I detta direktiv fastställs regler om upphandlingsförfaranden för upphandlande myndigheter och upphandlande enheter med avseende på koncessioner vars värde uppskattas till minst de tröskelvärden som fastställs i artikel 5.
2. Detta direktiv gäller för anskaffning av byggentreprenader eller tjänster, inbegripet varor som är av underordnad betydelse i förhållande till koncessionsföremålet, från ekonomiska aktörer som valts på ett av följande sätt:
 - a) Upphandlande myndigheter, vare sig byggentreprenaderna eller tjänsterna inbegripet relaterade varor, är avsedda för ett offentligt ändamål.
 - b) Upphandlande enheter, förutsatt att byggentreprenaderna eller tjänsterna inbegripet varor, är avsedda för utförandet av en av de verksamheter som avses i bilaga III.

Artikel 2

Definitioner

1. I detta direktiv gäller följande definitioner:
 - (1) *koncession*: offentliga koncessioner för byggentreprenader eller tjänster.
 - (2) *koncession för offentlig byggentreprenad*: skriftliga avtal med ekonomiska villkor som sluts mellan en eller flera ekonomiska aktörer och en eller flera upphandlande myndigheter som avser utförande av byggentreprenader, där ersättningen för arbetet endast utgörs av rätten att utnyttja anläggningen eller av dels en sådan rätt, dels betalning.
 - (3) *skriftlig*: varje enhet av ord eller siffror som kan läsas, återges och sedan meddelas. Denna enhet kan innehålla uppgifter som går att överföra och lagra med elektroniska medel.

- (4) *byggkoncession*: skriftliga avtal med ekonomiska villkor som sluts mellan en eller flera ekonomiska aktörer och en eller flera upphandlande myndigheter som avser utförande av byggentreprenader, där ersättningen för arbetet endast utgörs av rätten att utnyttja anläggningen eller av dels en sådan rätt, dels betalning.
 - (5) *utförande av byggentreprenad*: antingen utförande eller såväl projektering som utförande av sådana byggentreprenader som avser verksamheter som omfattas av bilaga I, eller av en byggentreprenad eller utförande, oavsett form, av en byggentreprenad som tillgodoser de behov som den upphandlande myndighet som utövar ett avgörande inflytande över typen eller projekteringen av byggentreprenaden har specificerat.
 - (6) *byggentreprenad*: resultatet av bygg- och anläggningsarbeten som i sig fyller en ekonomisk eller teknisk funktion.
 - (7) *tjänstekoncession*: skriftliga avtal med ekonomiska villkor som sluts mellan en eller flera ekonomiska aktörer och en eller flera upphandlande myndigheter som avser tillhandahållande av andra tjänster än dem som avses i punkterna 2 och 4, där ersättningen för de tjänster som ska tillhandahållas endast utgörs av rätten att utnyttja de tjänster som är föremål för kontraktet eller av dels en sådan rätt, dels betalning.
 - (8) *Anbudssökande*: en ekonomisk aktör som ansöker om att få delta i eller har inbjudits att delta i ett förfarande för koncessionstilldelning.
 - (9) *koncessionsinnehavare*: en ekonomisk aktör som har tilldelats en koncession.
 - (10) *ekonomisk aktör*: varje fysisk eller juridisk person, enhet eller grupp av sådana personer och/eller enheter som erbjuder sig att utföra byggentreprenader och/eller tillhandahåller byggentreprenader, levererar varor eller tillhandahåller tjänster på marknaden.
 - (11) *anbudsgivare*: en ekonomisk aktör som har lämnat ett anbud.
 - (12) *elektroniska medel*: medel som utnyttjar elektronik för behandling (även digital kompression) och lagring av data samt sänder, överför och mottar via kabel, radiovågor, på optisk eller någon annan elektromagnetisk väg.
 - (13) *koncessionsdokument*: alla dokument som utarbetas av den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten eller som denna hänvisar till för att beskriva eller fastställa innehållet i upphandlingen eller förfarandet, inbegripet meddelanden om upphandling, tekniska specifikationer, förslag till kontraktsvillkor, format för de handlingar som ska lämnas in av anbudssökande och anbudsgivare, upplysningar om allmänt tillämpliga skyldigheter samt eventuella kompletterande handlingar.
 - (14) *livscykel*: alla på varandra följande och/eller inbördes sammankopplade skeden, inklusive produktion, transport, användning och underhåll, om förekomsten av en produkt, en byggentreprenad eller tillhandahållande av en tjänst, från förvärv av råvaror eller generering av resurser för avyttring, sanering och slutförande.
2. Rätten att utnyttja de byggentreprenader eller tjänster som avses i punkterna 2, 4 och 7 i första stycket ska innebära att den väsentliga driftsrisk överförs till

koncessionsinnehavaren. Koncessionshavaren ska anses överta den väsentliga driftsrisk om innehavaren inte är garanterad att få tillbaka de investeringar som gjorts och de kostnader som uppstår under de pågående byggentreprenader eller tjänster som är föremål för koncessionen.

Denna ekonomiska risk kan bestå av något av följande:

- a) Risk i samband med användning av byggentreprenaderna eller tillhandahållande av tjänsten.
- b) Risk i samband med tillgång till den infrastruktur som tillhandahålls av koncessionshavaren eller som används för att tillhandahålla tjänsterna till användarna.

Artikel 3 *Upphandlande myndigheter*

1. I detta direktiv avses med *upphandlande myndigheter* statliga, regionala eller lokala myndigheter och offentligrättsliga organ samt sammanslutningar av en eller flera sådana myndigheter eller ett eller flera sådana organ, dock inte sådana som tilldelar en koncession för bedrivande av någon av de verksamheter som avses i bilaga III.
2. Med *regionala myndigheter* avses alla myndigheter för administrativa enheter under Nuts-nivåerna 1 och 2 enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003¹⁶.
3. Med *lokala myndigheter* avses alla myndigheter för administrativa enheter under Nuts-nivå 3 och mindre administrativa enheter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003.
4. Med *offentligrättsliga organ* avses varje organ som har samtliga följande egenskaper:
 - a) Organ som har tillkommit särskilt för att tillgodose allmännyttiga behov eller som har sådana behov som särskilt syfte och inte är av industriell eller kommersiell karaktär.
 - b) Organet är en juridisk person.
 - c) Ett organ vars verksamhet till största delen finansieras av statliga, regionala eller lokala myndigheter, eller av andra offentligrättsliga organ, eller vars verksamhet står under kontroll av sådana organ, eller i vars förvaltningsorgan, styrelseorgan eller kontrollorgan mer än hälften av ledamöterna utses av statliga, regionala eller lokala myndigheter, eller av andra offentligrättsliga organ.

Vid tillämpningen av led a i första stycket bör ett organ som verkar på normala marknadsmässiga villkor, har ett vinstsyfte och bär de förluster som uppstår i

¹⁶ EUT L 154, 21.6.2003, s. 1.

samband med utövandet av sin verksamhet, inte anses ha grundats för att verka för det allmänna intresset och inte har industriell eller kommersiell karaktär.

Artikel 4 *Upphandlande enheter*

1. I detta direktiv avses med *upphandlande enheter*

- (1) statliga, regionala eller lokala myndigheter, offentligrättsliga organ, samt sammanslutningar av en eller flera sådana myndigheter eller en eller flera sådana offentligrättsliga organ i den mening som avses i artikel 3.2–3.4,
- (2) offentliga företag i den mening som avses i punkt 2 i denna artikel,
- (3) enheter som inte är upphandlande myndigheter eller offentliga företag, som bedriver verksamhet på grundval av särskilda rättigheter eller ensamrätt som beviljats av en behörig myndighet i en medlemsstat,

när de tilldelar en koncession för bedrivande av någon av de verksamheter som avses i bilaga III.

2. Med *offentligt företag* avses varje företag över vilket en upphandlande myndighet har ett direkt eller indirekt bestämmande inflytande till följd av ägarförhållande, finansiellt deltagande eller gällande regler.

Bestämmande inflytande ska anses föreligga när en upphandlande myndighet, direkt eller indirekt, i förhållande till ett företag

- a) äger större delen av företagets tecknade kapital, eller
- b) kontrollerar majoriteten av rösterna för företagets aktier, eller
- c) kan utse mer än halva antalet ledamöter i företagets administrativa, styrande eller övervakande organ.

3. Med *särskild rättighet eller en ensamrätt* avses en rättighet som beviljats av en behörig myndighet i en medlemsstat enligt lag eller annan författning som begränsar utövandet av någon av de verksamheter som avses i bilaga III till en eller flera enheter och som väsentligt påverkar andra enheters möjligheter att bedriva samma typ av verksamhet.

Rättigheter som har beviljats genom ett förfarande som offentliggjorts på lämpligt sätt och där beviljandet av dessa rättigheter har grundats på objektiva kriterier ska inte utgöra en särskild rättighet eller en ensamrätt i den mening som avses i detta direktiv.

Detta omfattar:

- a) upphandlingsförfaranden med föregående meddelande om upphandling i enlighet med direktiv [2004/18/EG eller 2004/17/EG] eller detta direktiv, eller

- b) förfaranden i enlighet med andra unionsrättsakter som ingår i bilaga XI och garanterar tillräcklig insyn på förhand för beviljande av tillstånd på grundval av objektiva kriterier.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 46 för att ändra förteckningen över unionens rättsakter i bilaga XI där sådana ändringar blir nödvändiga till följd av antagandet av ny unionslagstiftning eller upphävande av unionslagstiftning.

Artikel 5 *Tröskelvärden*

1. Detta direktiv ska tillämpas på följande typer av koncessioner vars värde beräknas uppgå till minst 5 000 000 euro:
 - a) Koncessioner som ingås av upphandlande enheter för utövande av någon av de verksamheter som avses i bilaga III.
 - b) Koncessioner som ingås av upphandlande myndigheter.
2. Tjänstekoncessioner som uppgår till ett värde av minst 2 500 000 euro, men mindre än 5 000 000 euro, förutom sociala tjänster och andra specifika tjänster, ska omfattas av kravet på offentliggörande av ett meddelande om koncessionstilldelning i enlighet med artiklarna 27 och 28.

Artikel 6 *Metoder för beräkning av det uppskattade värdet av koncessioner*

1. Beräkningen av det uppskattade värdet av en koncession ska grundas på det totala beloppet efter avdrag för mervärdesskatt som ska betalas enligt den upphandlande myndighetens eller enhetens egen uppskattning, inbegripet varje form av eventuell optionsrätt och eventuella klausuler om förlängning av koncessionen.
2. Det uppskattade värdet av en koncession ska beräknas som värdet på entreprenaden eller tjänsterna i sin helhet, även om de köps genom olika kontrakt om kontrakten ingår i ett och samma projekt. Indikationer på att det rör sig om ett enda projekt kan exempelvis vara att den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten dessförinnan genomfört en samlad planering och utformning, att de olika inköpta beståndsdelarna fyller en och samma ekonomiska och tekniska funktion eller att de i övrigt är logiskt förknippade med varandra.

Om den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten planerar för premier eller utbetalningar till anbudssökande eller anbudsgivare ska den beakta dessa när den beräknar det uppskattade värdet av koncessionen.

3. Metoden för beräkningen av det uppskattade värdet av en koncession får inte väljas i syfte att undanta det från detta direktivs tillämpningsområde. Ett byggentreprenadprojekt eller ett projekt som består av enbart tjänster får inte delas upp för att förhindra att upphandlingen omfattas av detta direktiv, såvida inte detta är motiverat av objektiva skäl.

4. Denna uppskattning ska gälla vid den tidpunkt då meddelandet om koncessionen skickas ut eller, om ett sådant meddelande inte krävs, vid den tidpunkt då den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten inleder koncessionsförfarandet, särskilt genom att definiera väsentliga egenskaper för den avsedda koncessionen.
5. För offentliga koncessioner för byggtreprenader och byggkoncessioner är det värde som ska beaktas både kostnaden för byggtreprenaderna och det högsta uppskattade värdet av de varor och tjänster som den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten tillhandahåller koncessionsinnehavaren under förutsättning att de är nödvändiga för att utföra byggtreprenaderna.
6. Om en planerad byggtreprenad eller ett projekt för köp av tjänster kan innebära att flera koncessioner tilldelas samtidigt i form av delkontrakt, ska det uppskattade värdet av samtliga delkontrakt beaktas.
7. Om det sammanlagda värdet av delkontrakten uppgår till minst det tröskelvärde som anges i artikel 5, ska detta direktiv tillämpas på tilldelningen av varje delkontrakt.
8. Upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter får tilldela koncessioner för enskilda delar utan att tillämpa bestämmelserna om tilldelning i detta direktiv, under förutsättning att det uppskattade värdet exklusive mervärdesskatt av den berörda delen är lägre än 1 miljon euro. Det sammanlagda värdet av de delar som därigenom tilldelas utan att tillämpa detta direktiv får dock inte överskrida 20 % av det sammanlagda värdet av alla delar som den föreslagna byggtreprenaden eller den föreslagna upphandlingen av tjänster har delats upp i.
9. Värdet på tjänstekoncessioner ska vara det uppskattade sammanlagda värdet på de tjänster som ska tillhandahållas av koncessionsinnehavaren under hela löptiden för koncessionen, beräknat enligt en objektiv metod som ska anges i meddelandet om koncession eller i koncessionsdokumenten.

För koncessionskontrakt ska det uppskattade koncessionsvärdet beräknas utifrån följande värde i förekommande fall:

- a) Försäkringstjänster: den premie som ska betalas och andra former av ersättning.
 - b) Banktjänster och andra finansiella tjänster: arvoden, provisioner, ränta och andra former av ersättning.
 - c) För projekteringstjänster: arvoden, provision som ska betalas och andra former av ersättning.
10. Värdet av koncessionerna ska omfatta både den beräknade avkastning som fås från tredje parter och de belopp som ska betalas av den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten.

Artikel 7
Allmänna principer

Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter ska behandla ekonomiska aktörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt förfara på ett öppet och proportionerligt sätt. Koncessionen får inte utformas i avsikt att undanta den från tillämpningsområdet för detta direktiv eller för att på ett konstgjort sätt begränsa konkurrensen.

AVSNITT II
UNDANTAG

Artikel 8
Undantag som gäller koncessioner som tilldelas av upphandlande myndigheter och upphandlande enheter

1. Detta direktiv ska inte tillämpas på tjänstekoncessioner som av en upphandlande myndighet eller upphandlande enhet tilldelas en ekonomisk aktör som är en upphandlande enhet, eller en sammanslutning av upphandlande enheter, på grundval av en ensamrätt som den ekonomiska aktören åtnjuter enligt gällande offentliggjorda nationella lagar eller andra författningar, och som har beviljats i enlighet med fördraget och unionens sektorslagstiftning om förvaltning av nätinфраstrukturer i samband med verksamheter som förtecknas i bilaga III.
2. Genom undantag från punkt 1 i denna artikel ska bestämmelserna i artikel 27.1 och 27.3 gälla där den sektorslagstiftning som avses i punkt 1 i denna artikel inte föreskriver sektorsspecifika regler för öppenhet och insyn.
3. Detta direktiv ska inte tillämpas på koncessioner som den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten är skyldig att tilldela eller anordna enligt upphandlingsförfaranden som fastställs i enlighet med något av följande:
 - a) Ett internationellt avtal som i överensstämmelse med fördraget har ingåtts mellan en medlemsstat och ett eller flera tredjeländer och som omfattar byggentreprenader, varor eller tjänster för att signatärstaterna gemensamt ska genomföra eller driva ett projekt.
 - b) Internationellt ingångna avtal om stationering av trupper och som avser företag i en medlemsstat eller ett tredjeland.
 - c) En internationell organisations särskilda förfarande.
 - d) Om koncessioner helt finansieras av en internationell organisation eller ett internationellt finansinstitut.

Alla avtal som avses i led a i första stycket ska lämnas till kommissionen som får rådfråga den rådgivande kommitté för offentlig upphandling som avses i artikel 48.

Om en koncession i en betydande utsträckning medfinansieras av en internationell organisation eller ett internationellt finansinstitut ska parterna för tillämpningen av

led d första stycket enas om tillämpliga förfaranden för koncessionstilldelning, vilka ska stå i överensstämmelse med bestämmelserna i EUF-fördraget.

4. Med förbehåll för artikel 346 i fördraget ska detta direktiv inte tillämpas på tilldelning av koncessioner på försvars- och säkerhetsområdet om skyddet av en medlemsstats väsentliga säkerhetsintressen inte kan garanteras genom de bestämmelser som föreskrivs i detta direktiv.
5. Detta direktiv ska inte tillämpas på tjänstekoncessioner för
 - a) förvärv eller hyra, oavsett finansieringsform, av mark, befintliga byggnader eller annan fast egendom eller rättigheter till sådan (dock ska varje form av kontrakt om koncessioner för finansiella tjänster som sluts samtidigt med, före eller efter förvärvs- eller hyreskontraktet omfattas av detta direktiv),
 - b) förvärv, utveckling, produktion eller samproduktion av programmaterial avsett för sändning (sändning ska omfatta överföring och distribution via någon form av elektroniskt nät), som tilldelas av programföretag, och inte heller koncessioner för sändningstid som tilldelas programföretag,
 - c) skiljemanna- och förlikningstjänster,
 - d) finansiella tjänster i anslutning till emittering, försäljning, inköp eller överföring av värdepapper eller andra finansiella instrument i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG samt insatser som genomförs tillsammans med europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF),
 - e) anställningskontrakt,
 - f) lufttransporttjänster som grundas på beviljande av en operativ licens i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008^{17, 18},
 - g) kollektivtrafik i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007¹⁹.

Sändning i en mening som avses i led b i första stycket ska omfatta all överföring och distribution via någon form av elektroniskt nät.

¹⁷ Europaparlamentets och rådets förordning av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen (omarbetning).

¹⁸ EUT L 293, 31.10.2008, s. 3.

¹⁹ EUT L 315, 3.12.2007, s. 1.

Artikel 9

Särskilda undantag på området för elektronisk kommunikation

Detta direktiv ska inte tillämpas på sådana koncessioner som huvudsakligen syftar till att ge en upphandlande myndighet möjlighet att tillhandahålla eller driva publika kommunikationsnät, eller att för allmänheten tillhandahålla en eller flera elektroniska kommunikationstjänster.

I denna artikel avses med

- (a) *publikt kommunikationsnät*: elektroniskt kommunikationsnät som helt eller huvudsakligen används för att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster som är tillgängliga för allmänheten och som stöder informationsöverföring mellan nätanslutningspunkter.
- (b) *elektroniskt kommunikationsnät*: system för överföring och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigerings samt andra resurser som medger överföring av signaler via tråd, via radio, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringssätt, däribland satellitnät, fasta nät (kretskopplade och paketkopplade, inbegripet Internet) och markbundna mobilnät, elnätssystem i den utsträckning dessa används för signalöverföring, rundradionät samt kabel-TV-nät, oberoende av vilken typ av information som överförs.
- (c) *nätanslutningspunkt*: den fysiska punkt genom vilken en abonnent ansluts till det allmänt tillgängliga telefonnätet; för nät där man använder sig av koppling och dirigerings betecknas anslutningspunkten med hjälp av en särskild nätadress.
- (d) *elektronisk kommunikationstjänst*: en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät, däribland teletjänster och överföringstjänster i nät som används för rundradio, men inte tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförs med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller utövande av redaktionellt ansvar över detta innehåll. De omfattar inte de av informationssamhällets tjänster enligt definitionen i artikel 1 i direktiv 98/34/EG som inte helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät.

Artikel 10

Undantag som gäller koncessioner som tilldelas av upphandlande enheter

1. Detta direktiv gäller inte koncessioner som en upphandlande enhet tilldelar för något annat än utövande av de typer av verksamhet som anges i bilaga III eller för utövande av sådana verksamheter i tredjeland när verksamheten bedrivs utan fysisk användning av något nät eller geografiskt område inom unionen.
2. De upphandlande enheterna ska anmäla alla verksamheter som de anser undantagna till kommissionen eller till det nationella tillsynsorganet på deras begäran. Kommissionen får, i informationssyfte, regelbundet i *Europeiska unionens officiella tidning* offentliggöra förteckningar över de verksamhetskategorier som den anser vara undantagna. I detta sammanhang ska kommissionen ta hänsyn till eventuella

kommersiellt känsliga aspekter som den upphandlande enheten påpekar när den överlämnar informationen.

Artikel 11

Koncessioner som tilldelas anknutna företag

1. För tillämpningen av denna artikel avses med *anknutet företag* alla företag vars årsräkenskaper konsolideras med den upphandlande enhetens årsräkenskaper enligt kraven i rådets sjunde direktiv 83/349/EEG²⁰.
2. När det gäller enheter som inte omfattas av detta direktiv avses med anknutet företag alla företag som uppfyller något av följande villkor:
 - a) En upphandlande enhet kan direkt eller indirekt utöva ett bestämmande inflytande över det enligt artikel 4 andra stycket i detta direktiv.
 - b) Företaget får utöva ett bestämmande inflytande över en upphandlande enhet.
 - c) Det är gemensamt med den upphandlande enheten underkastat ett bestämmande inflytande från ett annat företag på grund av ägarförhållanden, finansiellt deltagande eller regler som styr det.
3. Utan hinder av artikel 15 och under förutsättning att villkoren i punkt 4 är uppfyllda ska detta direktiv inte gälla följande koncessioner:
 - a) Koncessioner som av en upphandlande enhet tilldelas ett anknutet företag.
 - b) Koncessioner som av ett samföretag, bildat uteslutande av ett antal upphandlande enheter för att bedriva sådana verksamheter som avses i bilaga III, tilldelas ett företag som är anknutet till någon av dessa upphandlande enheter.
4. Punkt 3 ska tillämpas på
 - a) tjänstekoncessioner under förutsättning att minst 80 % av det anknutna företagets genomsnittliga omsättning när det gäller tjänster under de föregående tre åren härrör från tillhandahållande av sådana tjänster till företag till vilka det är anknutet,
 - b) byggkoncessioner under förutsättning att minst 80 % av det anknutna företagets genomsnittliga omsättning när det gäller byggtreprenader under de föregående tre åren härrör från leverans av sådana byggtreprenader till företag till vilka det är anknutet.
5. När ett anknutet företag inte kan uppvisa sin omsättning för de senaste tre åren beroende på tidpunkten för dess etablering eller verksamhetens påbörjande, räcker

²⁰

EGT L 193, 18.7.1983, s. 1.

det att företaget kan påvisa att den omsättning som avses i punkt 4 led a eller b är trovärdig, särskilt genom prognoser för verksamheten.

6. Om mer än ett företag som är anknutet till den upphandlande enheten tillhandahåller samma eller liknande tjänster, varor eller byggtreprenader, ska de procenttal som avses i punkt 4 beräknas med hänsyn till den totala omsättning som härrör från tillhandahållandet av tjänster, varor respektive byggtreprenader från dessa anknutna företag.

Artikel 12

Kontrakt som tilldelas ett samföretag eller en upphandlande enhet som ingår i ett samföretag

Utan hinder av artikel 15 och under förutsättning att samföretaget har bildats för att utföra den aktuella verksamheten under en tid av minst tre år och det i den handling som upprättats för bildandet av samföretaget föreskrivs att de upphandlande enheter som det består av kommer att ingå i samföretaget under minst samma tid, ska detta direktiv inte gälla koncessioner som tilldelats av

- a) ett samföretag, bildat uteslutande av ett antal upphandlande enheter för att bedriva verksamheter enligt bilaga III, till en av dessa upphandlande enheter, eller
- b) en upphandlande enhet till ett sådant samföretag som enheten ingår i.

Artikel 13

Upphandlande enheters anmälan av upplysningar

En upphandlande enhet ska på begäran från kommissionen eller den nationella tillsynsmyndigheten lämna följande upplysningar när det gäller tillämpningen av artikel 11.2 och 11.3 samt artikel 12.

- a) Namnen på de berörda företagen eller samföretagen.
- b) De berörda koncessionernas art och värde.
- c) Det underlag som kommissionen eller den nationella tillsynsmyndigheten anser vara nödvändigt för att bevisa att relationerna mellan företaget eller samföretaget som tilldelas koncessionen och den upphandlande enheten motsvarar kraven i artikel 11 eller artikel 12.

Artikel 14

Undantag för verksamheter som är direkt konkurrensutsatta

Detta direktiv ska inte tillämpas på koncessioner som tilldelas av en upphandlande enhet om den aktuella verksamheten i den medlemsstat där koncessionerna utövas är direkt konkurrensutsatt i enlighet med artiklarna 27 och 28 i direktiv [som ersätter direktiv 2004/17/EG].

Artikel 15
Relationer mellan offentliga myndigheter

1. Koncessioner som en upphandlande myndighet eller en upphandlande enhet i den mening som avses i artikel 4.1 första stycket tilldelar en annan juridisk person ska inte omfattas av tillämpningsområdet för detta direktiv om följande kumulativa villkor är uppfyllda:
 - a) Den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten utövar kontroll över den berörda juridiska personen motsvarande den som den utövar över sin egen förvaltning.
 - b) Den juridiska personen utför minst 90 % av sin verksamhet för den upphandlande myndighetens eller enhetens räkning eller för andra juridiska personers räkning som den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten utövar kontroll över.
 - c) Det finns inget privat deltagande i den juridiska enhet som står under kontroll.

En upphandlande myndighet eller upphandlande enhet i den mening som avses i artikel 4.1 första stycket ska anses utöva kontroll över en juridisk person motsvarande den kontroll som den utövar över sin egen förvaltning i den mening som avses i led a i första stycket om enheten utövar en avgörande påverkan i fråga om såväl strategiska mål som bolagets viktiga beslut.

2. Punkt 1 gäller också om den enhet som står under kontroll är en upphandlande myndighet eller upphandlande enhet i den mening som avses i artikel 4.1 första stycket, och myndigheten tilldelar ett kontrakt till den enhet som utövar kontroll över den eller till en annan juridisk person som kontrolleras av samma upphandlande myndighet, förutsatt att det inte finns något privat deltagande i den juridiska person som tilldelas den offentliga koncessionen.
3. En upphandlande myndighet eller upphandlande enhet i den mening som avses i artikel 4.1 första stycket som inte utövar kontroll över en juridisk person i den mening som avses i punkt 1 kan emellertid tilldela ett kontrakt utan att tillämpa bestämmelserna i detta direktiv till en juridisk person som den gemensamt utövar kontroll över tillsammans med andra upphandlande myndigheter om följande villkor är uppfyllda:
 - a) De upphandlande myndigheterna eller enheterna i den mening som avses i artikel 4.1 första stycket utövar gemensamt kontroll över den berörda juridiska personen motsvarande den som de utövar över sina egna förvaltningar.
 - b) Minst 90 % av den juridiska personens verksamhet utförs för de upphandlande myndigheterna eller enheterna i den mening som avses i artikel 4.1 första stycket eller för andra juridiska personer som samma upphandlande myndigheter utövar kontroll över.
 - c) Det finns inget privat deltagande i den juridiska enhet som står under kontroll.

För tillämpningen av led a ska upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter i den mening som avses i artikel 4.1 första stycket anses utöva gemensam kontroll över en juridisk person om följande kumulativa villkor är uppfyllda:

- a) Den kontrollerade juridiska personens beslutsorgan består av representanter från samtliga deltagande upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter i den mening som avses i artikel 4.1 första stycket.
 - b) Dessa upphandlande myndigheter utövar ett bestämmande inflytande såväl avseende den kontrollerade juridiska personens strategiska mål som avseende dess viktiga beslut.
 - c) Den kontrollerade juridiska personen har inte något särskilt eget intresse i förhållande till de offentliga myndigheter som är anslutna till den.
 - d) Den kontrollerade juridiska personen erhåller inga vinster förutom ersättningen av de faktiska kostnaderna för de offentliga kontrakt som ingåtts med de upphandlande myndigheterna.
4. Ett avtal som ingåtts mellan två eller flera upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter i den mening som avses i artikel 4.1 första stycket ska inte anses utgöra en koncession i den mening som avses i artikel 2.1 i detta direktiv, om följande kumulativa villkor är uppfyllda:
- a) Avtalet utgör ett konkret samarbete mellan deltagande upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter för gemensamt utförande av en gemensam uppgift och omfattar ömsesidiga rättigheter och skyldigheter för parterna.
 - b) Avtalet styrs endast av faktorer som har att göra med det allmännyttiga intresset.
 - c) De deltagande upphandlande myndigheterna eller enheterna utövar inte verksamhet på den öppna marknaden i en omfattning som överstiger 10 % av omsättningen från de verksamheter som berörs av avtalet.
 - d) Avtalet omfattar inte andra ekonomiska överföringar mellan de upphandlande myndigheterna eller enheterna än överföringar för ersättning av de faktiska kostnaderna för varor, byggtreprenader eller tjänster.
 - e) Det finns inget privat deltagande i någon av de berörda upphandlande myndigheterna eller enheterna.

5. Den kontroll av att det inte finns något privat deltagande som avses i punkterna 1–4 ska utföras vid tidpunkten för koncessionstilldelningen eller slutandet av avtalet.

De undantag som fastställs i punkterna 1–4 ska upphöra så snart det förekommer privat deltagande, med följden att en ny upphandling måste inledas för pågående koncessioner via normala förfaranden för koncessionstilldelning.

AVSNITT III

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 16 *Varaktighet*

Koncessionen ska bara pågå så länge som anses behövas för att koncessionshavaren ska få tillbaka de investeringar som gjorts och de kostnader som har uppstått under pågående byggentreprenader eller tjänster samt en rimlig avkastning på investerat kapital.

Artikel 17 *Sociala tjänster och andra specifika tjänster*

Koncessioner för de sociala tjänster och andra specifika tjänster som anges i bilaga X och som omfattas av detta direktiv ska omfattas av den skyldighet som anges i artiklarna 26.3 och 27.1.

Artikel 18 *Blandade koncessioner*

1. Kontrakt som avser både tjänster och varor ska tilldelas i enlighet med detta direktiv om huvudföremålet för den berörda upphandlingen är tjänster och om de är koncessioner i den mening som avses i artikel 2.1 första stycket.
2. Koncessioner som avser både tjänster i den mening som avses i artikel 17 och andra tjänster ska tilldelas i enlighet med tillämpliga bestämmelser för den typ av tjänst som karakteriserar huvudföremålet för det berörda kontraktet.
3. För de blandade kontrakt som avses i punkterna 1 och 2 ska huvudföremålet bestämmas genom en jämförelse av värdena för tjänsterna respektive varorna.
4. För blandade kontrakt bestående av koncessioner som omfattas av detta direktiv samt upphandling eller andra element som inte omfattas av detta direktiv eller av direktiven [ersätter direktiv 2004/17/EG och direktiv 2004/18/EG] eller direktiv 2009/81/EG, ska den del av kontraktet som utgör en koncession som omfattas av detta direktiv tilldelas i enlighet med detta direktiv. Om de olika delarna av kontraktet i fråga objektivt sett inte kan särskiljas ska dock tillämpningen av direktivet bestämmas av kontraktets huvudändamål.
5. För koncessioner som omfattas av detta direktiv samt kontrakt som omfattas av [direktiv 2004/18/EG eller 2004/17/EG] eller 2009/81/EG²¹ ska den del av kontraktet som utgör en koncession som omfattas av detta direktiv tilldelas i enlighet med dess bestämmelser.

Om de olika delarna av kontraktet i fråga objektivt sett inte kan särskiljas ska tillämpningen av detta direktiv bestämmas av kontraktets huvudändamål.

²¹ EUT L 217, 20.8.2009, s. 76.

Artikel 19
Koncessioner som omfattar flera typer av verksamheter

1. För en koncession som omfattar flera typer av verksamheter gäller de regler som är tillämpliga på den verksamhet som koncessionen huvudsakligen är avsedd för.

Valet mellan att tilldela en enda koncession eller att tilldela ett antal separata koncessioner får dock inte göras i syfte att undanta koncessionen från räckvidden för detta direktiv.

2. Om en av de verksamheter som den koncession som omfattas av bestämmelserna i detta direktiv är avsedd för förtecknas i bilaga III men inte de övriga och om det är omöjligt att på objektiva grunder avgöra vilken verksamhet koncessionen huvudsakligen avser, ska koncessionen tilldelas enligt de bestämmelser som är tillämpliga på koncessioner som tilldelas av de upphandlande myndigheterna.
3. Om en av de verksamheter som kontraktet eller koncessionen är avsett/avsedd för omfattas av detta direktiv och en annan varken omfattas av detta direktiv eller av [direktiv 2004/18/EG eller 2004/17/EG] eller direktiv 2009/81/EG²² och om det är omöjligt att på objektiva grunder avgöra vilken verksamhet som kontraktet eller koncessionen huvudsakligen avser, ska kontraktet eller koncessionen tilldelas i enlighet med detta direktiv.

AVSNITT IV
SÄRSKILDA SITUATIONER

Artikel 20
Reserverade koncessioner

Medlemsstaterna får reservera deltagandet i upphandlingsförfaranden för skyddade verkstäder och ekonomiska aktörer vars främsta syfte är social och yrkesmässig integration av funktionshindrade och missgynnade arbetstagare eller föreskriva att koncessionerna ska fullgöras inom ramen för program för skyddad anställning, förutsatt att över 30 % av arbetstagarna i sådana verkstäder, eller av de ekonomiska aktörerna eller programmen funktionshindrade eller missgynnade arbetstagare. Hänvisning till denna bestämmelse ska göras i meddelandet om koncession.

Artikel 21
Forsknings- och utvecklingstjänster

1. Detta direktiv ska tillämpas på tjänstekoncessioner för forsknings- och utvecklingstjänster med följande hänvisningsnummer i CPV: 73000000-2 till 73436000-7, förutom 73200000-4, 73210000-7 eller 73220000-0, förutsatt att båda av de följande villkoren är uppfyllda:

²² EUT L 217, 20.8.2009, s. 76.

- a) De är uteslutande till nytta för en upphandlande myndighet eller upphandlande enhet i dess egen verksamhet.
 - b) Den tillhandahållna tjänsten betalas uteslutande av den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten.
2. Detta direktiv ska inte tillämpas på offentliga tjänstekontrakt för forsknings- och utvecklingstjänster med följande hänvisningsnummer i CPV: 73000000-2 till 73436000-7, förutom 73200000-4, 73210000-7 eller 73220000-0 när något av de ovanstående villkoren inte är uppfyllt.
3. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 46 med avseende på referensnumren i denna artikel, om ändringar av den gemensamma upphandlingsordlistan (CPV) måste avspeglas i detta direktiv och de inte medför någon förändring av direktivets tillämpningsområde.

KAPITEL II

Principer

Artikel 22 *Ekonomiska aktörer*

1. Ekonomiska aktörer som enligt lagstiftningen i sin etableringsstat har rätt att tillhandahålla den aktuella tjänsten får inte uteslutas endast på grund av att lagstiftningen i den medlemsstat där upphandlingen sker kräver att de ska vara antingen fysiska eller juridiska personer.
2. Juridiska personer kan emellertid åläggas att i anbudet eller i ansökan om deltagande ange namn och relevanta yrkeskvalifikationer på den personal som ska vara ansvarig för utförandet av koncessionen.
3. Grupper av ekonomiska aktörer får lämna anbud eller anmäla sig som anbudssökande.
4. Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter får inte ställa upp särskilda krav för sådana gruppers deltagande i koncessionsförfaranden som inte gäller för enskilda anbudssökande. De upphandlande myndigheterna eller enheterna får inte kräva att sådana grupper ska anta en viss juridisk form för att få lämna ett anbud eller en anbudsansökan.

En upphandlande myndighet eller upphandlande enhet får fastställa särskilda villkor för fullgörande av koncessionen av en grupp, förutsatt att dessa villkor är motiverade av sakliga skäl och är proportionerliga. Villkoren kan innebära att en grupp ska anta en viss juridisk form när den blivit tilldelad kontraktet, om det är nödvändigt för att kontraktet ska kunna fullgöras korrekt.

Artikel 23 *Nomenklatur*

1. Alla hänvisningar till nomenklatur inom ramen för tilldelning av koncessioner ska göras genom användning av den gemensamma terminologin vid offentlig upphandling (Common Procurement Vocabulary, CPV) som fastställs i förordning (EG) nr 2195/2002²³.
2. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 46 med avseende på referensnumren som används i bilagorna I och X, om ändringar av den gemensamma upphandlingsordlistan (CPV) måste avspeglas i detta direktiv och de inte medför någon förändring av direktivets tillämpningsområde.

Artikel 24 *Sekretess*

1. Om inte annat föreskrivs i detta direktiv eller i nationell lagstiftning om tillgång till information, och utan att det påverkar upplysningsskyldigheten i fråga om ingångna kontrakt och information till anbudssökande och anbudsgivare enligt artiklarna 27 och 35 i detta direktiv, får den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten inte offentliggöra uppgifter som lämnats in och förklarats sekretessbelagda av de ekonomiska aktörerna, inklusive men inte begränsat till tekniska hemligheter, affärshemligheter och konfidentiella aspekter i anbudet.
2. En upphandlande myndighet eller upphandlande enhet får ställa krav på ekonomiska aktörer för att skydda den konfidentiella karaktären hos de uppgifter som den lämnar ut under koncessionstilldelningsförfarandet.

Artikel 25 *Regler för kommunikation*

1. Förutom när användning av elektroniska medel är obligatorisk i enlighet med artiklarna 28.2 och 30 i detta direktiv får de upphandlande myndigheterna eller enheterna välja mellan följande kommunikationsmedel för all kommunikation och allt informationsutbyte:
 - a) Elektroniska medel i enlighet med punkterna 3, 4 och 5.
 - b) Post eller fax.
 - c) Per telefon i de fall och enligt de villkor som anges i punkt 6.
 - d) En kombination av dessa metoder.

Medlemsstaterna får göra användning av elektroniska medel obligatorisk i andra situationer än dem som avses i artiklarna 28.2 och 30 i detta direktiv.

²³ EGT L 340, 16.12.2002, s. 1.

2. De valda kommunikationsmedlen måste vara allmänt tillgängliga och får således inte begränsa de ekonomiska aktörernas tillträde till koncessionsförfarandet.

Kommunikationen, informationsutbytet och lagringen av uppgifterna ska ske på ett sådant sätt att alla uppgifter och den sekretess som gäller för anbudena och anbudsansökningarna bevaras. De upphandlande myndigheterna eller enheterna ska inte ta del av innehållet i anbudena och anbudsansökningarna förrän tidsfristen för att lämna anbud har löpt ut.

3. De verktyg som ska användas för kommunikation med elektroniska medel, liksom deras tekniska krav, ska vara icke-diskriminerande, allmänt tillgängliga och kompatibla med de informations- och kommunikationsprodukter som i allmänhet används. De får inte begränsa de ekonomiska aktörernas tillträde till koncessionstilldelningsförfarandet. Den teknik och de egenskaper hos de anordningar för elektronisk mottagning som anses överensstämma med första stycket i denna punkt anges i bilaga XII.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 46 med avseende på de tekniska uppgifter och egenskaper som anges i bilaga XII på grund av den tekniska utvecklingen eller av administrativa skäl.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 46 med avseende på fastställande av obligatorisk användning av tekniska normer, åtminstone i fråga om användningen av elektronisk inlämning av anbud, elektroniska kataloger och elektronisk autentisering för att se till att tekniska format, process- och meddelandestandarder är kompatibla, särskilt i gränsöverskridande sammanhang.

4. De upphandlande myndigheterna och enheterna får vid behov kräva användning av verktyg som inte är allmänt tillgängliga, förutsatt att de erbjuder alternativa medel för tillgång.

De upphandlande myndigheterna och enheterna ska anses erbjuda passande alternativa medel för tillgång i följande situationer:

- (a) Om de på elektronisk väg ger fri, direkt och fullständig tillgång till dessa verktyg från och med datumet för offentliggörandet av meddelandet i enlighet med bilaga IX eller från det datum då inbjudan att bekräfta intresse avsänds. Den internetadress på vilken dessa verktyg finns tillgängliga ska anges i meddelandet eller inbjudan att bekräfta intresse.
- (b) Om de försäkrar sig om att anbudsgivare som är etablerade i en annan medlemsstat än den upphandlande myndighetens medlemsstat kan få tillträde till koncessionsförfarandet genom användning av provisoriska anordningar som görs tillgängliga online utan extra kostnader.
- (c) Om de stöder en alternativ kanal för elektronisk inlämning av anbud.

5. Följande regler ska gälla för anordningar för elektronisk överföring och mottagning av anbud och anbudsansökningar:

- a) Information om de specifikationer som är nödvändiga för elektronisk inlämning av anbud och anbudsansökningar, inbegripet kryptering och tidsstämpling, ska finnas tillgänglig för alla berörda parter.
- b) Anordningar, metoder för autentisering och elektroniska signaturer ska uppfylla kraven i bilaga XII:
- c) De upphandlande myndigheterna och enheterna ska ange den säkerhetsgrad som krävs för de elektroniska medlen i olika skeden av koncessionstilldelningsförfarandet. Säkerhetsnivån ska stå i proportion till de risker som är förknippade med förfarandet.
- d) Om avancerade elektroniska signaturer enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/93/EG²⁴ krävs ska de upphandlande myndigheterna och enheterna godta signaturer som stöds av ett sådant kvalificerat elektroniskt certifikat som avses i den tillförlitliga förteckning som fastställs i kommissionens beslut 2009/767/EG²⁵, med eller utan en säker anordning för skapande av signaturer, förutsatt att de uppfyller följande villkor:
 - i) De måste fastställa det format för avancerade signaturer som krävs på grundval av de format som anges i kommissionens beslut 2011/130/EU²⁶ och vidta nödvändiga åtgärder för den tekniska behandlingen av dessa format.
 - ii) Om ett anbud är försett med ett kvalificerat certifikat som finns med i den tillförlitliga förteckningen får de inte införa ytterligare krav som kan förhindra anbudsgivarna att använda dessa signaturer.

6. Följande regler gäller för överföring av anbudsansökningar:

- (a) En anbudsansökan avseende en koncessionstilldelning får göras skriftligt eller per telefon. Om en anbudsansökan görs per telefon ska en skriftlig bekräftelse skickas före utgången av tidsfristen för dess mottagande.
- (b) En upphandlande myndighet eller upphandlande enhet får kräva att en anbudsansökan som görs per fax ska bekräftas per post eller elektroniska medel, om detta är nödvändigt för juridiskt bindande bevis.

För tillämpningen av led b ska den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten i det meddelande som används som meddelande om koncession eller i inbjudan att bekräfta intresse ange att den kräver att ansökningar om att delta som skickas per fax ska bekräftas via e-post eller genom elektroniska medel samt tidsgränsen för att skicka in en sådan bekräftelse.

²⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/93/EG av den 13 december 1999 om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer (EGT L 13, 19.1.2000, s. 12).

²⁵ EUT L 274, 20.10.2009, s. 36.

²⁶ EUT L 53, 26.2.2011, s. 66.

7. Medlemsstaterna ska senast fem år efter det datum som anges i artikel 50.1 se till att alla koncessionstilldelningsförfaranden enligt detta direktiv genomförs med hjälp av elektroniska medel, särskilt elektronisk inlämning, i enlighet med kraven i denna artikel.

Detta krav ska inte gälla om användning av elektroniska medel skulle kräva specialiserade hjälpmedel eller filformat som inte finns allmänt tillgängliga i alla medlemsstater i den mening som avses i punkt 3. Det är den upphandlande myndighet eller upphandlande enhet som använder andra kommunikationsmedel för inlämning av anbud som ska kunna visa i anbudshandlingarna att användning av elektroniska kommunikationsmedel på grund av den typ av uppgifter som ska utbytas med de ekonomiska aktörerna skulle kräva specialiserade hjälpmedel eller filformat som inte finns allmänt tillgängliga i alla medlemsstater.

Den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten ska anses ha berättigade skäl att inte kräva att inlämning av anbud ska ske genom användning av elektroniska kommunikationsmedel i följande situationer:

- (a) Om beskrivningen av de tekniska specifikationerna på grund av koncessionstilldelningens specialiserade karaktär inte kan göras genom användning av filformat som vanligen stöds av allmänt använda tillämpningar.
 - (b) Om de tillämpningar som stöder filformat som är passande för beskrivningen av de tekniska specifikationerna är patentskyddade och den upphandlande enheten inte kan göra dem tillgängliga för nedladdning eller fjärranvändning.
 - (c) Om de tillämpningar som stöder filformat som är passande för beskrivningen av de tekniska specifikationerna använder filformat som inte kan användas av några andra öppna eller nedladdningsbara tillämpningar.
8. Upphandlande enheter får använda de uppgifter som behandlats elektroniskt för offentliga upphandlingsförfaranden för att förebygga, spåra och korrigera fel som uppstår i de olika skedena genom att utveckla lämpliga verktyg.

AVDELNING II

BESTÄMMELSER OM TILLDELNING AV KONCESSIONER

KAPITEL I

Offentliggörande och öppenhet

Artikel 26

Meddelanden om koncessioner

1. Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter som önskar tilldela en koncession ska informera om detta genom ett meddelande.
2. Meddelanden om koncessioner ska innehålla de upplysningar som anges i del XX i bilaga IV och i förekommande fall varje annan upplysning, i samma format som standardformulären, som den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten anser vara till nytta.
3. Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter som har för avsikt att tilldela koncessioner för sociala och andra särskilda tjänster ska tillkännage sin avsikt att tilldela sådana koncessioner genom offentliggörande av ett förhandsmeddelande så snart som möjligt efter räkenskapsårets början. Sådana meddelanden ska innehålla de uppgifter som anges i bilaga XIII.
4. Kommissionen ska fastställa dessa standardformulär. Genomförandeakterna ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.
5. Med avvikelse från punkt 1 är upphandlande myndigheter och upphandlande enheter inte skyldiga att offentliggöra ett meddelande om koncessioner i något av följande fall:
 - a) Om inga anbud eller inga lämpliga anbud eller ansökningar har lämnats vid ett koncessionsförfarande, förutsatt att de ursprungliga villkoren för koncessionskontraktet inte väsentligt ändrats och att en rapport lämnats till kommissionen eller till det nationella tillsynsorgan som utsetts i enlighet med artikel 84 i direktiv [som ersätter direktiv 2004/18/EG] om de begärt det.
 - b) Om byggentreprenaderna eller tjänsterna kan tillhandahållas enbart av en viss ekonomisk aktör därför att det av tekniska skäl inte finns någon konkurrens, för att skydda patent, upphovsrätt eller andra immateriella rättigheter eller annan ensamrätt och det inte finns något rimligt alternativ eller ersättning och avsaknaden av konkurrens inte är följden av en konstlad begränsning av parametrarna i koncessionstilldelningen.

- c) För nya byggentreprenader eller tjänster som är en upprepning av liknande byggentreprenader eller tjänster som samma upphandlande myndighet eller upphandlande enhet tilldelat samma ekonomiska aktör i en ursprunglig koncession som omfattas av den skyldighet som avses i punkt 1, under förutsättning att de nya byggentreprenaderna eller tjänsterna är i överensstämmelse med ett grundläggande projekt, för vilket den ursprungliga koncessionen tilldelats genom ett förfarande. I det grundläggande projektet ska omfattningen av tänkbara kompletterande byggentreprenader eller tjänster anges och de villkor under vilka dessa tilldelas.

Så snart som det första projektet blir föremål för upphandling ska den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten beakta det sammanlagda beräknade värdet för kommande byggentreprenader eller tjänster vid tillämpning av bestämmelserna i artikel 5.

6. Vid tillämpning av punkt 1 a ska ett anbud anses vara olämpligt om

– det är ogiltigt eller icke-godtagbart,

– det är helt irrelevant för koncessionen eller inte kan uppfylla den upphandlande myndighetens eller enhetens behov, så som dessa anges i koncessionshandlingarna.

Anbud ska anses vara ogiltiga om de inte överensstämmer med koncessionshandlingarna eller om de priser som offereras inte är utsatta för normal konkurrens.

Anbud ska anses vara icke-godtagbara om

- a) de har ankommit för sent,
- b) de har lämnats av anbudsgivare som inte har de erforderliga kvalifikationerna,
- c) deras pris överskrider den upphandlande myndighetens eller enhetens budget, vilken har fastställts innan förfarandet för koncessionstilldelning inleddes och dokumenterats skriftligen,
- d) de har befunnits vara onormalt låga.

Artikel 27

Meddelanden om tilldelning av koncessioner

- 1. Senast 48 dagar efter tilldelningen av en koncession ska upphandlande myndigheter och upphandlande enheter skicka ett meddelande om koncessionstilldelning med resultaten av förfarandet för koncessionstilldelning.
- 2. Den skyldighet som avses i punkt 1 ska också tillämpas på tjänstekoncessioner vars uppskattade värde, beräknat enligt den metod som avses i artikel 6.5, uppgår till minst 2 500 000 euro, vilket gäller med undantag endast för de sociala tjänster och andra särskilda tjänster som avses i artikel 17.

3. Meddelandena ska innehålla de uppgifter som anges i bilaga V eller de uppgifter som anges i bilaga VI för koncessioner för sociala tjänster eller andra tjänster och offentliggöras i enlighet med bestämmelserna i artikel 28.

Artikel 28

Utformning och offentliggörande av meddelanden

1. De meddelanden som avses i artiklarna 26 och 27 och artikel 43.6 andra stycket ska innehålla de uppgifter som anges i bilagorna IV–VI i formatet för standardformulär, inbegripet standardformulären för rättelser.

Kommissionen ska fastställa standardformulären genom genomförandeakter som antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.

2. Meddelanden ska utarbetas, skickas till kommissionen med hjälp av elektroniska medel och offentliggöras i enlighet med bilaga IX. Meddelanden ska offentliggöras senast fem dagar efter det att de avsänts. Kostnaderna för kommissionens offentliggörande av meddelanden ska belasta unionen.
3. De meddelanden som avses i artikel 26 ska offentliggöras i sin helhet på ett av unionens offentliga språk som den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten väljer. Endast den text som offentliggörs i denna språkversion ska gälla. Ett sammandrag av de väsentliga delarna i varje meddelande ska offentliggöras på de andra officiella språken.
4. Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter ska se till att de kan bevisa vilken dag ett meddelande har avsänts.

Kommissionen ska till den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten lämna en bekräftelse på att meddelandet mottagits och att den översända informationen offentliggjorts samt ange datum för offentliggörandet. Denna bekräftelse ska tjäna som bevis för offentliggörandet.

5. Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter får offentliggöra meddelanden om koncessioner som inte omfattas av kraven på offentliggörande i detta direktiv, förutsatt att dessa meddelanden översänds till kommissionen med hjälp av elektroniska medel, i det format och i enlighet med de förfaranden för överföring som anges i bilaga IX.

Artikel 29

Offentliggörande på nationell nivå

1. De meddelanden som avses i artiklarna 26 och 27 och den information som de innehåller får inte offentliggöras på nationell nivå före offentliggörandet i enlighet med artikel 28.
2. Meddelanden som offentliggörs på nationell nivå får inte innehålla någon annan information än den som skickas till kommissionen och ska innehålla en uppgift om vilken dag meddelandet skickats till kommissionen.

Artikel 30
Elektronisk tillgänglighet för koncessionsdokument

1. Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter ska med hjälp av elektroniska medel ge fri, direkt och fullständig tillgång till koncessionshandlingarna från dagen för offentliggörandet av meddelandet i enlighet med artikel 28 eller den dag då inbjudan att lämna anbud skickas. Den internetadress där denna dokumentation finns tillgänglig ska anges i meddelandet och i inbjudningarna att lämna anbud.
2. Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter eller de behöriga avdelningarna ska lämna ut kompletterande upplysningar om koncessionshandlingarna senast sex dagar före fastställd sista dag för mottagande av anbud, förutsatt att upplysningarna har begärts i tid.

KAPITEL II

Förfarandets gång

AVSNITT I

GEMENSAMMA KONCESSIONER, TIDSFRISTER OCH TEKNISKA SPECIFIKATIONER

Artikel 31
Gemensamma koncessioner för upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter från olika medlemsstater

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 15 får upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter från olika medlemsstater gemensamt tilldela offentliga koncessioner genom att använda sig av de medel som beskrivs i denna artikel.
2. Flera upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter från olika medlemsstater får gemensamt tilldela en koncession. I så fall ska de upphandlande myndigheterna eller upphandlande enheterna ingå ett avtal där det fastställs
 - a) vilka nationella bestämmelser som ska tillämpas på förfarandet för tilldelning av koncessionen,
 - b) den interna organisationen av förfarandet för tilldelning av koncessionen, inbegripet handläggningen av förfarandet, ansvarsfördelningen, arbetsfördelningen, de byggtreprenader, varor eller tjänster som ska upphandlas samt slutande av koncessionsavtal.

Vid fastställandet av tillämplig nationell lag i enlighet med punkt a får upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter välja de nationella bestämmelserna i någon medlemsstat där minst en av de medverkande myndigheterna finns.

3. Om flera upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter från olika medlemsstater har inrättat en gemensam rättslig enhet, inbegripet en europeisk

gruppering för territoriellt samarbete enligt Europaparlamentet och rådets förordning (EG) nr 1082/2006²⁷, ska de medverkande upphandlande myndigheterna eller upphandlande enheterna genom ett beslut av det behöriga organet i den gemensamma rättsliga enheten komma överens om tillämpliga nationella bestämmelser om tilldelning av koncessioner i någon av följande medlemsstater:

- a) de nationella bestämmelserna i den medlemsstat där det rättsliga organet har sitt säte,
- b) de nationella bestämmelserna i den medlemsstat där det rättsliga organet genomför sina verksamheter.

Denna överenskommelse kan antingen gälla på obestämd tid, om den fastställs i det gemensamma rättsliga organets stadgar, eller kan begränsas till en viss tid, vissa typer av koncessioner eller till en eller flera enskilda tilldelningar av koncessioner.

4. Om det inte finns någon överenskommelse om tillämpliga koncessionsbestämmelser ska den nationella lagstiftning som styr tilldelningen av koncessionen bestämmas enligt följande bestämmelser:

- a) Om förfarandet genomförs eller handläggs av en medverkande upphandlande myndighet eller en medverkande upphandlande enhet på de övrigas vägnar, ska de nationella bestämmelserna i den upphandlande myndighetens eller enhetens medlemsstat tillämpas.
- b) Om förfarandet inte genomförs eller handläggs av en medverkande upphandlande myndighet eller medverkande upphandlande enhet på de övrigas vägnar, och
 - i) gäller en offentlig byggentreprenad eller byggentreprenadskoncession, ska upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter tillämpa de nationella bestämmelserna i den medlemsstat där merparten av byggentreprenaden är lokaliserad,
 - ii) gäller en tjänstekoncession, ska upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter tillämpa de nationella bestämmelserna i den medlemsstat där merparten av tjänsterna tillhandahålls.
- c) Om det inte är möjligt att fastställa tillämplig nationell lag enligt a eller b, ska upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter tillämpa de nationella bestämmelserna i medlemsstaten för den upphandlande myndighet som bär den största andelen av kostnaderna.

5. Om det inte finns någon överenskommelse om tillämplig lag för koncessionstilldelningen enligt punkt 3, ska den nationella lagstiftning som styr förfaranden för tilldelning av koncessioner som genomförs av gemensamma rättsliga enheter som inrättats av flera upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter från olika medlemsstater fastställas enligt följande bestämmelser:

²⁷ EUT L 210, 31.7.2006, s. 19.

- a) Om förfarandet genomförs eller handläggs av den gemensamma rättsliga enhetens behöriga organ, ska de nationella bestämmelserna i den medlemsstat där den rättsliga enheten har sitt säte tillämpas.
 - b) Om förfarandet genomförs eller handläggs av en medlem av den rättsliga enheten på den enhetens vägnar, ska de bestämmelser som anges i punkt 4 a och b tillämpas.
 - c) Om det inte är möjligt att fastställa tillämplig nationell lag enligt punkt 4 a och b, ska upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter tillämpa de nationella bestämmelserna i den medlemsstat där den rättsliga enheten har sitt säte.
6. En eller flera upphandlande myndigheter eller en eller flera upphandlande enheter får tilldela enskilda koncessioner under ett ramavtal som ingåtts av eller gemensamt med en upphandlande myndighet i en annan medlemsstat, förutsatt att ramavtalet innehåller uttryckliga bestämmelser som gör det möjligt för respektive upphandlande myndighet eller upphandlande myndigheter att tilldela den upphandlande enheten eller de upphandlande enheterna de enskilda koncessionerna.
7. Beslut om tilldelning av koncessioner i gränsöverskridande koncessionstilldelning ska omfattas av de ordinarie prövningsmekanismerna i enlighet med tillämplig nationell lag.
8. För att prövningsmekanismerna ska fungera effektivt ska medlemsstaterna tillåta att beslut av prövningsorgan i den mening som avses i rådets direktiv 89/665/EEG²⁸ och rådets direktiv 92/13/EEG i andra medlemsstater genomförs fullt ut i deras inhemska rättsordning, om sådana beslut berör myndigheter eller upphandlande enheter inom deras territorium som medverkar i det berörda förfarandet för gränsöverskridande tilldelning av koncessioner.

Artikel 32 *Tekniska specifikationer*

1. Tekniska specifikationer enligt definitionen i punkt 1 i bilaga VIII ska ingå i koncessionshandlingarna. De ska ange vilka egenskaper byggtreprenaden, tjänsten eller varan måste ha.

Dessa egenskaper kan även avse den specifika processen för att producera varor eller tillhandahålla en entreprenad eller en tjänst eller något annat skede i livscykeln i enlighet med artikel 2.14.

De tekniska specifikationerna ska vidare ange om överlåtelse av immateriella äganderätter kommer att krävas.

Vid alla koncessionstilldelningar för ändamål som är avsedda för personlig användning, oavsett om det rör sig om allmänheten eller den upphandlande myndighetens eller den upphandlande enhetens personal, ska dessa tekniska

²⁸ EGT L 395, 30.12.1989, s. 33.

specifikationer utom i väl motiverade fall fastställas med hänsyn till kriterier avseende tillgänglighet för funktionshindrade eller formgivning med tanke på samtliga användares behov.

Om obligatoriska standarder för tillgänglighet har antagits genom en EU-lagstiftningsakt, ska de tekniska specifikationerna vad avser kriterier för tillgänglighet fastställas med hänvisning till dessa standarder.

2. De tekniska specifikationerna ska garantera ekonomiska aktörer möjlighet att delta på lika villkor i koncessionstilldelningsförfarandet och får inte innebära omotiverade hinder mot att koncessionstilldelning öppnas för konkurrens.
3. Utan att det påverkar bindande nationella tekniska regler, i den mån som dessa är förenliga med unionsrätten, ska de tekniska specifikationerna vara utformade på något av följande sätt:
 - a) I form av prestanda- eller funktionskrav, inbegripet miljöegenskaper, förutsatt att parametrarna är tillräckligt exakta för att anbudsgivarna ska kunna avgöra syftet med upphandlingen och för att upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter ska kunna tilldela kontraktet.
 - b) Genom en hänvisning till de tekniska specifikationer som definieras i bilaga VIII och i prioritetsordning till sådana nationella standarder som genomför europeiska standarder, till europeiska tekniska godkännanden, till gemensamma tekniska specifikationer, internationella standarder, till andra tekniska referenssystem som utarbetats av de europeiska standardiseringsorganen eller – om sådana inte finns – till nationella standarder, nationella tekniska godkännanden eller nationella tekniska specifikationer om projektering, beräkning och utförande av byggentreprenader samt användning av varor, varvid varje hänvisning ska åtföljas av orden ”eller likvärdigt”.
 - c) I form av prestanda- eller funktionskrav enligt a och med en hänvisning till de tekniska specifikationerna enligt b som ett medel att visa att dessa prestanda- eller funktionskrav kan antas vara uppfyllda.
 - d) Genom en hänvisning till de tekniska specifikationer som avses i b för vissa egenskaper och genom hänvisning till de prestanda- eller funktionskrav som avses i a för övriga egenskaper.
4. Tekniska specifikationer får inte innehålla uppgifter om tillverkning, ursprung eller särskilt framställningsförfarande utan att det motiveras av föremålet för upphandlingen, och inte heller hänvisningar till varumärke, patent eller typ, ursprung eller tillverkning, om det får till följd att vissa företag eller produkter gynnas eller att andra inte kan komma i fråga. Sådana uppgifter eller hänvisningar ska i undantagsfall vara tillåtna om en tillräckligt tydlig och begriplig beskrivning av föremålet för upphandlingen inte är möjlig genom tillämpning av punkt 3. Sådana uppgifter eller hänvisningar ska följas av orden ”eller likvärdigt”.
5. Om en upphandlande myndighet eller upphandlande enhet väljer att hänvisa till de specifikationer som avses i punkt 3 b, får den inte förkasta ett anbud med

motiveringen att byggtreprenaderna, varorna eller tjänsterna inte överensstämmer med de specifikationer som myndigheten eller upphandlande enheten har hänvisat till, då anbudsgivaren på lämpligt sätt, inbegripet de bevismedel som avses i artikel 33, i sitt anbud visar att de föreslagna lösningarna på ett likvärdigt sätt uppfyller kraven i de tekniska specifikationerna.

6. Om en upphandlande myndighet eller upphandlande enhet väljer att i enlighet med punkt 3 a ange tekniska specifikationer i form av prestanda- eller funktionskrav, får den inte förkasta ett anbud i fråga om byggtreprenader, varor eller tjänster som överensstämmer med en nationell standard som genomför en europeisk standard, med ett europeiskt tekniskt godkännande, med en gemensam teknisk specifikation, med en internationell standard eller med ett tekniskt referenssystem som har utarbetats av ett europeiskt standardiseringsorgan, om dessa specifikationer avser de prestanda- eller funktionskrav som den har fastställt.

Det åligger anbudsgivaren att på lämpligt sätt, inbegripet de bevismedel som avses i artikel 33, i sitt anbud visa att byggtreprenaden, varan eller tjänsten uppfyller den upphandlande myndighetens eller den upphandlande enhetens prestanda- eller funktionskrav.

Artikel 33

Provningsrapporter, certifiering och andra bevismedel

1. Upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter får kräva att ekonomiska aktörer tillhandahåller en provningsrapport från ett erkänt organ eller ett intyg som utfärdats av ett sådant organ som bevis för överensstämmelse med de tekniska specifikationerna.

Om upphandlande myndigheter kräver uppvisande av intyg från erkända organ på överensstämmelsen med en viss teknisk specifikation, ska även intyg från andra likvärdiga erkända organ godtas av de upphandlande myndigheterna.

2. Upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter ska även godta andra lämpliga bevismedel, såsom tillverkarens tekniska dokumentation, om den berörda ekonomiska aktören inte har tillgång till de intyg eller provningsrapporter som avses i punkt 1, eller inte har möjlighet att anskaffa dem inom de aktuella tidsfristerna.
3. I denna artikel avses med erkända organ provnings- och kalibreringslaboratorier samt certifierings- och inspektionsorgan som är ackrediterade i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008²⁹.
4. Medlemsstaterna ska på begäran för andra medlemsstater tillgängliggöra alla uppgifter om bevis och dokument som lagts fram för att visa överensstämmelse med de tekniska krav som avses i artikel 32 och denna artikel. De behöriga myndigheterna i etableringsmedlemsstaten ska lämna dessa uppgifter i enlighet med de förvaltningsbestämmelser som avses i artikel 88 i (det direktiv som ersätter direktiv 2004/18/EG).

²⁹ EUT L 218, 13.8.2008, s. 30.

AVSNITT II

VAL AV DELTAGARE OCH TILLDELNING AV KONCESSIONER

Artikel 34 *Allmänna principer*

Koncessioner ska tilldelas enligt de kriterier som den upphandlande myndigheten eller den upphandlande enheten fastställt i enlighet med artikel 39 förutsatt att följande kumulativa villkor är uppfyllda:

- a) Anbudsgivaren uppfyller de krav, villkor och kriterier som anges i koncessionsmeddelandet eller i inbjudan att förhandla samt i koncessionstilldelningshandlingarna,
- b) anbudet kommer från en anbudsgivare som
 - i) inte utesluts från deltagande i tilldelningsförfarandet i enlighet med artikel 36.4–36.8, och
 - ii) uppfyller de urvalskriterier som den upphandlande myndigheten eller den upphandlande enheten fastställt i enlighet med artikel 36.1–36.3.

Artikel 35 *Rättssäkerhetsgarantier*

1. Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter ska i meddelandet om upphandling, i inbjudan att lämna anbud eller i koncessionshandlingarna beskriva koncessionen, tilldelningskriterierna samt de minimikrav som ska uppfyllas. Uppgifterna måste göra det möjligt att identifiera koncessionens art och omfattning så att ekonomiska aktörer kan besluta om de ska begära att få delta i förfarandet för koncessionstilldelning. Beskrivningen, tilldelningskriterierna och minimikraven får inte ändras under förhandlingens gång.
2. Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter ska under koncessionstilldelningen garantera likabehandling av samtliga anbudsgivare. De får framför allt inte särbehandla någon genom att lämna ut information som kan gynna vissa anbudsgivare i förhållande till andra.
3. Om den upphandlande myndigheten eller den upphandlande enheten begränsar antalet sökande till en lämplig nivå, ska detta ske på ett öppet sätt och på grundval av objektiva kriterier som är tillgängliga för alla berörda ekonomiska aktörer.
4. Reglerna om hur förfarandet för koncessionstilldelning ska organiseras, inbegripet kommunikationsregler, om de olika stadierna i förfarandet och om tidpunkten, ska fastställas i förväg och meddelas samtliga deltagare.
5. Om koncessionstilldelningen inbegriper förhandling gäller följande:

- a) Om förhandlingarna äger rum efter det att anbudet lämnats in ska upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter förhandla med anbudsgivarna om de anbud som dessa har lämnat för att anpassa anbudet till de kriterier och krav som de angivit i enlighet med punkt 1.
 - b) Upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter får inte röja för de övriga deltagarna vilka lösningar en deltagare föreslagit eller annan konfidentiell information som någon som deltar i förhandlingarna har lämnat utan dennes samtycke. Ett samtycke får inte ha formen av ett allmänt avstående från rättigheter utan ska lämnas avseende den avsedda kommunikationen av vissa lösningar eller annan konfidentiell information.
 - c) Upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter får föreskriva att förhandlingarna ska äga rum i successiva steg för att minska det antal anbud som det ska förhandlas om genom tillämpning av tilldelningskriterier som anges i meddelandet om upphandling, i inbjudan att lämna anbud eller i koncessionshandlingarna. I meddelandet om upphandling, i inbjudan att lämna anbud eller i koncessionshandlingarna ska den upphandlande myndigheten ange om den utnyttjar denna möjlighet.
 - d) Upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter ska utvärdera de anbud som det förhandlas om på grundval av de ursprungligen angivna tilldelningskriterierna.
 - e) Upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter ska upprätta en skriftlig förteckning över formella överläggningar samt alla andra åtgärder och händelser av betydelse för koncessionstilldelningen. I synnerhet ska de med alla lämpliga medel se till att förhandlingarna är spårbara.
6. Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter ska så snart som möjligt underrätta varje anbudssökande och anbudsgivare om de beslut som fattats rörande koncessionstilldelningen, inklusive skälen till att den har beslutat att inte tilldela ett kontrakt för vilket ett meddelande om koncession offentliggjorts eller beslutat att upprepa förfarandet.
7. På begäran av en berörd part ska en upphandlande myndighet snarast möjligt, och under alla omständigheter inom 15 dagar från mottagandet av en skriftlig begäran, underrätta
- a) varje anbudssökande vars ansökan avslagits om skälen till att ansökan inte har godtagits,
 - b) varje anbudsgivare vars anbud förkastats, om skälen till att anbudet inte har godtagits, bl.a. i de fall som avses i artikel 32.5 och 32.6, skälen till sitt beslut om att likvärdighet inte föreligger eller sitt beslut att byggentreprenaden, varorna eller tjänsterna inte uppfyller prestanda- eller funktionskraven,
 - c) varje anbudsgivare som har lämnat ett godtagbart anbud om utformningen av och de relativa fördelarna med det valda anbudet samt namnet på den anbudsgivare som tilldelats kontraktet eller parterna i ramavtalet,

- d) varje anbudsgivare som har lämnat ett godtagbart anbud om genomförandet och utvecklingen av förhandlingar och dialog med anbudsgivare.
8. En upphandlande myndighet får emellertid besluta att inte lämna ut viss information som anges i punkt 6 som rör kontrakt, om detta skulle hindra tillämpning av lag, strida mot allmänintresset, vara till skada för ekonomiska aktörers berättigade kommersiella intressen eller för lojal konkurrens mellan aktörerna.

Artikel 36
Urval och kvalitativ bedömning av anbudssökande

1. Upphandlande myndigheter ska i koncessionsmeddelandet ange villkoren för deltagande avseende
- (a) lämplighet att utöva yrkesverksamhet,
 - (b) ekonomisk och finansiell ställning,
 - (c) teknisk och yrkesmässig kapacitet.

Upphandlande myndigheter ska begränsa villkoren för deltagande till sådana som är lämpliga för att se till att en anbudssökande eller anbudsgivare har rättslig och ekonomisk kapacitet samt kommersiell och teknisk förmåga att genomföra den koncession som ska tilldelas. Alla krav ska vara relevanta och strikt proportionella i förhållande till föremålet för kontraktet, med beaktande av behovet att säkerställa verklig konkurrens.

Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter ska också ange i koncessionsmeddelandet vilket eller vilka intyg som ska lämnas in som bevis på den ekonomiska aktörens kapacitet. Kraven för dessa intyg ska vara icke-diskriminerande och stå i proportion till föremålet för koncessionen.

2. När det gäller de kriterier som avses i punkt 1 får en ekonomisk aktör vid behov och i en viss koncession utnyttja andra enheters kapacitet, oberoende av den rättsliga arten av förbindelsen mellan aktören och dessa enheter. I detta fall ska aktören bevisa för den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten att de nödvändiga resurserna kommer att finnas till förfogande under hela koncessionsperioden, exempelvis genom att lägga fram ett åtagande från de berörda enheterna. När det gäller ekonomisk och finansiell ställning får upphandlande myndigheter och upphandlande enheter kräva att den ekonomiska aktören och dessa enheter är solidariskt ansvariga för fullgörandet av kontraktet.
3. På samma villkor kan en grupp av ekonomiska aktörer enligt artikel 22 åberopa gruppdeltagarnas eller andra enheters kapacitet.
4. Medlemsstaterna ska anta bestämmelser för att motverka särbehandling, korruption och förhindra intressekonflikter för att säkerställa att tilldelningsförfarandet är öppet och att alla anbudsgivare behandlas lika.

I fråga om intressekonflikter ska de antagna åtgärderna inte gå utöver vad som är strikt nödvändigt för att förhindra eller undanröja den konstaterade konflikten. I

synnerhet får de inte tillåta att en anbudsgivare eller anbudssökande utesluts från förfarandet annat än om intressekonflikten inte effektivt kan undanröjas med andra medel.

5. Om en lagakraftvunnen dom har meddelats mot en anbudssökande eller anbudsgivare på en eller flera av följande grunder ska denne uteslutas från deltagande i förfarandet för en koncession:
- a) Deltagande i en kriminell organisation enligt definitionen i artikel 2.1 i rådets rambeslut 2008/841/RIF³⁰.
 - b) Korruption enligt definitionen i artikel 3 i konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i och artikel 2 i rådets rambeslut 2003/568/RIF³¹, liksom korruption enligt definition i nationell lagstiftning i det land där den upphandlande myndigheten eller den ekonomiska aktören är etablerad.
 - c) Bedrägeri i den mening som avses i artikel 1 i konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen³².
 - d) Terroristbrott eller brott med anknytning till terroristverksamhet enligt definitionen i artikel 1 respektive 3 i rambeslut 2002/475/RIF³³ eller anstiftan, medhjälp och försök att begå brott i den mening som avses i artikel 4 i nämnda rambeslut.
 - e) Deltagande i tvättning av pengar enligt definitionen i artikel 1 i rådets direktiv 91/308/EEG³⁴.

Skyldigheten att utesluta en anbudssökande eller en anbudsgivare från deltagande i ett koncessionsförfarande ska också gälla om företagsledare eller varje annan person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden eller anbudsgivaren har varit föremål för en lagakraftvunnen dom.

6. En ekonomisk aktör ska uteslutas från deltagande i ett koncessionsförfarande om den upphandlande myndigheten eller den upphandlande enheten känner till att aktören enligt en dom som vunnit laga kraft inte har fullgjort sina skyldigheter avseende erläggande av sociala avgifter enligt de rättsliga bestämmelser som gäller i det land där denne är etablerad eller i det land där den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten finns.
7. Medlemsstaterna får föreskriva att upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter utesluter en ekonomisk aktör från deltagande i en koncessionstilldelning om något av följande villkor är uppfyllda:

³⁰ EUT L 300, 11.11.2008, s. 42.

³¹ EUT L 192, 31.7.2003, s. 54.

³² EGT C 316, 27.11.1995, s. 48.

³³ EGT L 164, 22.6.2002, s. 3.

³⁴ EGT L 166, 28.6.1991, s. 77.

- a) Om den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten känner till någon annan allvarlig överträdelse av bestämmelser i EU-rätten eller i nationell rätt som har till syfte att skydda allmänna intressen och som är förenlig med fördraget.
- b) Om den ekonomiska aktören är i konkurs eller likvidation, har avbrutit sin näringsverksamhet, är föremål för tvångsförvaltning, har ingått ackordsuppgörelse med borgenärer eller befinner sig i en motsvarande situation, till följd av ett liknande förfarande enligt nationella lagar eller andra författningar.
- c) Om den ekonomiska aktören har visat allvarliga eller ihållande brister i fullgörandet av något materiellt krav i en eller flera tidigare koncessioner av liknande art med samma upphandlande myndighet eller upphandlande enhet.

För att tillämpa den uteslutningsgrund som avses i första stycket led c ska upphandlande myndigheter och upphandlande enheter tillhandahålla en metod för utvärdering av kontraktsgenomförandet som bygger på objektiva och mätbara kriterier och som tillämpas på ett systematiskt, konsekvent och öppet sätt. Varje utvärdering av genomförandet ska meddelas den berörda ekonomiska aktören, som ska ges möjlighet att invända mot resultaten och erhålla rättsligt skydd.

- 8. Varje anbudssökande eller anbudsgivare som befinner sig i någon av de situationer som avses i punkterna 5–7 får förse den upphandlande myndigheten eller den upphandlande enheten med bevis för sin tillförlitlighet trots att en relevant grund för uteslutning föreligger.
- 9. Medlemsstaterna ska ange genomförandevillkoren för denna artikel. De ska på begäran för andra medlemsstater tillgängliggöra alla uppgifter om de uteslutningsgrunder som förtecknas i denna artikel. De behöriga myndigheterna i etableringsmedlemsstaten ska lämna dessa uppgifter i enlighet med bestämmelserna i artikel 88 i direktivet [som ersätter direktiv 2004/18/EG].

Artikel 37 *Fastställande av tidsfrister*

- 1. När upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter fastställer tidsfrister för inlämnande av ansökningar om koncessionen och inlämnande av anbud ska de ta särskild hänsyn till hur komplex koncessionen är och hur lång tid som behövs för att utarbeta anbud, utan att detta påverkar de minimitidsfrister som fastställs i artikel 37.
- 2. Om ansökningar eller anbud kan lämnas först efter ett besök på platsen eller efter granskning på plats av underlagsdokument för koncessionshandlingarna, ska tidsfristerna för inlämnande av ansökningar om koncessionen förlängas så att alla berörda ekonomiska aktörer får möjlighet att ta del av alla uppgifter som krävs för att utarbeta ansökningar eller anbud.

Artikel 38

Sista datum för inlämnande av ansökningar om koncessioner

1. Om upphandlande myndigheter och upphandlande enheter använder sig av en koncession, ska tidsfristen för inlämnande av ansökningar om koncessionen vara minst 52 dagar från den dag då meddelandet om koncessionen skickades.
2. Tidsfristen för mottagande av anbud får minskas med fem dagar om den upphandlande enheten godtar att anbud lämnas med hjälp av elektroniska medel i överensstämmelse med artikel 25.

Artikel 39

Kriterier för tilldelning av koncessioner

1. Koncessionstilldelningen ska ske på grundval av objektiva kriterier som säkerställer att principerna om öppenhet, icke-diskriminering och likabehandling iakttas och att anbuden bedöms i verklig konkurrens med varandra och gör det möjligt att fastställa allmänna ekonomiska fördelar för den upphandlande myndigheten eller den upphandlande enheten.
2. Tilldelningskriterierna ska ha anknytning till koncessionsföremålet och får inte ge den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten obegränsad valfrihet.

Dessa kriterier ska garantera effektiv konkurrens och åtföljas av krav som gör det möjligt att effektivt kontrollera de uppgifter som anbudsgivarna lämnar. Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter ska på grundval av de uppgifter och bevis som anbudsgivarna tillhandahåller effektivt kontrollera att anbudsgivarna uppfyller tilldelningskriterierna.

3. Den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten ska i koncessionsmeddelandet eller koncessionshandlingarna ange hur de olika kriterierna kommer att viktas inbördes eller förteckna kriterierna i fallande prioritetsordning.
4. Medlemsstaterna får föreskriva att upphandlande myndigheter och upphandlande enheter ska grunda tilldelningen av koncessioner på kriteriet det mest ekonomiskt fördelaktiga anbudet i överensstämmelse med punkt 2. Utöver pris eller kostnader får ett eller flera av följande kriterier användas:
 - a) Kvalitet, inbegripet tekniska fördelar, estetiska och funktionella egenskaper, tillgänglighet, formgivning med tanke på samtliga användares behov, miljöegenskaper och innovativ karaktär.
 - b) För tjänstekoncessioner och koncessioner som omfattar projektering av byggentreprenader får organisationen, kvalifikationerna och erfarenheten hos den personal som utsetts att utföra den berörda koncessionen beaktas, vilket får till följd att efter tilldelningen av koncessionen får denna personal endast ersättas efter medgivande av den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten, som ska kontrollera att ersättningarna säkerställer likvärdig organisation och kvalitet.

- c) Eftermarknadsservice och tekniskt stöd, leveransdag och leveranstid eller tid för fullgörandet.
 - d) Den särskilda processen för produktion eller tillhandahållande av de begärda byggtreprenaderna, varorna eller tjänsterna eller för något annat stadium i deras livscykel enligt vad som anges i artikel 2.1 led 14, förutsatt att de berörda kriterierna avser faktorer som direkt ingår i dessa processer och är kännetecknande för en viss process för att producera eller tillhandahålla de begärda byggtreprenaderna, varorna eller tjänsterna.
5. I det fall som avses i punkt 4 ska den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten i meddelandet om upphandling, i inbjudan att lämna anbud eller i koncessionshandlingarna ange hur de olika kriterierna kommer att viktas inbördes vid bedömningen av vilket anbud som är det mest ekonomiskt fördelaktiga.

Kriterieviktningen får anges som intervall med en lämplig största tillåtna spridning.

Om viktning inte är möjlig av objektiva skäl ska den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten ange kriterierna i fallande prioritetsordning.

Artikel 40 *Livscykelkostnader*

1. Livscykelkostnad ska i den grad som det är relevant omfatta samtliga följande kostnader under livscykeln för en produkt, tjänst eller byggtreprenad enligt definitionen i artikel 2.1 led 14:
- (a) Interna kostnader, inklusive kostnader för anskaffning (t.ex. produktionskostnader), användning (t.ex. energiförbrukning, underhållskostnader) och i slutet av brukstiden (t.ex. insamlings- och återvinningskostnader).
 - (b) Externa miljökostnader direkt förknippade med livscykeln, om dessa kan beräknas i ekonomiska termer och verifieras, vilket kan innefatta kostnader för utsläpp av växthusgaser och andra miljöföroreningar samt andra kostnader för att minska klimatförändringseffekterna.
2. Om upphandlande myndigheter bedömer kostnaderna enligt en livscykelkostnadsmetod ska de i koncessionstilldelningsdokumenten ange den metodik som används för beräkningen av livscykelkostnaderna. Metodiken ska uppfylla samtliga följande villkor:
- (a) Den ska ha upprättats på grundval av vetenskapliga uppgifter eller grundas på andra objektivt verifierbara och icke-diskriminerande kriterier.
 - (b) Den ska ha utvecklats för upprepad eller löpande tillämpning.
 - (c) Den ska vara tillgänglig för alla berörda parter.

Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter ska tillåta ekonomiska aktörer att tillämpa andra metoder för att fastställa sina anbuds livscykelkostnader, förutsatt att de visar att denna metod är förenlig med kraven i led a–c och är likvärdig med de metoder som den upphandlande myndigheten eller den upphandlande enheten angivit.

3. Om en gemensam metodik för beräkning av livscykelkostnaderna antas som del av en EU-lagstiftningsakt, även en delegerad akt enligt sektorslagstiftning, ska denna tillämpas om livscykelkostnad ingår i de tilldelningskriterier som avses i artikel 39.4.

En förteckning över sådana lagstiftningsakter och delegerade akter återfinns i bilaga II. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 46 med avseende på uppdatering av denna förteckning, om ändringarna visar sig vara nödvändiga på grund av att ny lagstiftning antagits eller att lagstiftning upphävts eller ändrats.

AVDELNING III

Bestämmelser om prestanda för koncessioner

Artikel 41 *Underleverantörer*

1. I koncessionshandlingarna får en upphandlande myndighet eller upphandlande enhet begära eller kan av en medlemsstat åläggas att begära att anbudsgivaren i sitt anbud anger hur stor del av kontraktet som kan komma att läggas ut på tredje part samt vilka underleverantörer som föreslås.
2. Punkt 1 ska inte påverka den ekonomiska aktörens ansvar som huvudman.

Artikel 42 *Ändringar av koncessioner under löptiden*

1. En väsentlig ändring av bestämmelserna i en koncession under dess löptid ska vid tillämpningen av detta direktiv betraktas som en ny tilldelning och kräva ett nytt förfarande för koncessionstilldelning i enlighet med direktivet.
2. En ändring av en koncession under dess löptid ska betraktas som väsentlig i den mening som avses i punkt 1, om den innebär att koncessionen blir väsentligt annorlunda än den ursprungliga koncessionen. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 3 och 4 ska en ändring under alla omständigheter anses vara väsentlig om något av följande villkor uppfylls:
 - (a) Ändringen medför förhållanden som om de hade ingått i det ursprungliga förfarandet för koncessionstilldelning skulle ha gjort det möjligt att välja andra sökande än de som ursprungligen valdes, eller som skulle ha gjort det möjligt att tilldela en annan sökande eller anbudsgivare koncessionen.
 - (b) Ändringen förskjuter den ekonomiska balansen i koncessionen till koncessionshavarens fördel.
 - (c) Ändringen utökar koncessionens omfattning betydligt så att den omfattar varor, tjänster eller byggtreprenader som inte ursprungligen ingick.
3. Byte av koncessionshavaren ska betraktas som en väsentlig ändring i det avseende som avses i punkt 1.

Det första stycket ska dock inte tillämpas vid generell eller partiell övergång från den ursprungliga entreprenören, efter en företagsomstrukturering, konkurs eller på grund av en annan ekonomisk aktörs avtalsbestämmelse och denne uppfyller de ursprungliga kvalitativa urvalskriterierna, förutsatt att detta inte medför några andra väsentliga förändringar av koncessionen och inte har till syfte att kringgå tillämpningen av detta direktiv.

4. Om värdet av en ändring inte kan uttryckas i monetära termer ska ändringen inte betraktas som väsentlig i den mening som avses i punkt 1, om dess värde inte överskrider de tröskelvärden som anges i artikel 5 och om det understiger 5 % av priset för det ursprungliga kontraktet, förutsatt ändringen inte förändrar kontraktets allmänna art. Om flera successiva ändringar görs ska värdet bedömas på grundval av det sammanlagda värdet av de successiva ändringarna.
5. Koncessionsändringar ska inte betraktas som väsentliga i den mening som avses i punkt 1, om de har föreskrivits i koncessionsdokumentet i tydliga, exakta och otvetydiga översynsklausuler eller översynsoptioner. I sådana klausuler ska omfattningen och arten av möjliga ändringar eller optioner anges samt under vilka omständigheter de får utnyttjas. De får inte möjliggöra ändringar eller optioner som skulle förändra koncessionens allmänna art.
6. Med avvikelse från punkt 1 ska en väsentlig ändring inte kräva ett nytt förfarande för koncessionstilldelning om följande kumulativa villkor är uppfyllda:
 - (d) Behovet av ändring har uppkommit på grund av omständigheter som en omsorgsfull upphandlande myndighet eller upphandlande enhet inte hade kunnat förutse.
 - (e) Ändringen förändrar inte koncessionens allmänna art.
 - (f) I fråga om koncessioner som tilldelas av upphandlande myndigheter där varje prisökning inte överstiger 50 % av den ursprungliga koncessionens värde.

Upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter ska offentliggöra ett meddelande om ändringarna i *Europeiska unionens officiella tidning*. Meddelandena ska innehålla de uppgifter som anges i bilaga VII och offentliggöras i enlighet med bestämmelserna i artikel 28.

7. Den upphandlande myndigheten eller den upphandlande enheten får inte göra ändringar av kontraktet i följande fall:
 - (a) Om ändringen syftar till att korrigera brister i koncessionsinnehavarens fullgörande av kontraktet eller konsekvenserna därav, som kan korrigeras genom åtgärder för att se till att avtalsförpliktelserna fullgörs.
 - (b) Om ändringen syftar till att kompensera för risker för prisökningar till följd av prisvariationer som kan få betydande inverkan på fullgörandet av kontraktet och som säkrats av koncessionsinnehavaren (hedging) .

Artikel 43 *Avslutande av koncessioner*

Medlemsstaterna ska se till att upphandlande myndigheter och upphandlande enheter har möjlighet att i enlighet med villkor som bestäms av den tillämpliga nationella avtalsrätten säga upp en koncession under dess löptid om något av följande villkor är uppfyllt:

- (a) De undantag som föreskrivs i artikel 15 upphör att vara tillämpliga till följd av att privata ekonomiska aktörer deltar i den juridiska person som tilldelats kontraktet i enlighet med artikel 15.4.
- (b) En ändring av koncessionen utgör en ny tilldelning i den mening som avses i artikel 42.
- (c) Domstolen finner i ett förfarande i enlighet med artikel 258 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt att en medlemsstat har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt fördraget genom att en upphandlande myndighet eller upphandlande enhet som tillhör den medlemsstaten har tilldelat den berörda koncessionen utan att fullgöra sina skyldigheter enligt fördragen och detta direktiv.

AVDELNING V

ÄNDRINGAR AV DIREKTIVEN 89/665/EEG OCH 92/13/EEG

Artikel 44

Ändringar av direktiv 89/665/EEG

Direktiv 89/665/EEG ändras på följande sätt:

1. Artikel 1 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 ska ersättas med följande:

"1. Detta direktiv ska tillämpas på kontrakt som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster, såvida inte sådana kontrakt är undantagna i enlighet med artiklarna 10–18 i det direktivet.

Detta direktiv ska också tillämpas på de koncessioner som tilldelas av upphandlande myndigheter, som avses i direktiv [om tilldelning av koncessioner] såvida inte sådana koncessioner undantas i enlighet med artiklarna 8, 9, 15 och 21 i det direktivet.

Kontrakt i den mening som avses i detta direktiv inbegriper offentliga kontrakt, ramavtal, offentliga byggentreprenadskoncessioner, tjänstekoncessioner och dynamiska inköpssystem."

b) I artikel 1.1 ska tredje stycket ersättas med följande:

"Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att garantera att en upphandlande myndighets beslut om kontrakt som omfattas av direktiv 2004/18/EG eller direktiv [om koncessioner] kan prövas effektivt och i synnerhet så skyndsamt som möjligt enligt villkoren i artiklarna 2–2f i detta direktiv, när det görs gällande att sådana beslut har inneburit en överträdelse av unionslagstiftningen om offentlig upphandling eller nationella bestämmelser som införlivar denna lagstiftning."

2. Artikel 2a.2 ska ändras på följande sätt:

a) Första stycket ska ersättas med följande:

"Avtal enligt beslut om tilldelning av ett kontrakt som omfattas av direktiv 2004/18/EG eller direktiv [om koncessioner] får inte ingås före utgången av en tidsfrist på minst tio kalenderdagar räknat från och med dagen efter det att beslutet om tilldelning av kontraktet översänds till de berörda anbudsgivarna och anbudssökandena om telefax eller elektroniska medel används eller, om andra kommunikationsmedel används, före utgången av en tidsfrist på minst 15 kalenderdagar räknat från och med dagen efter det att beslutet om tilldelning av kontraktet översänds till de berörda anbudsgivarna och anbudssökandena eller minst

tio kalenderdagar räknat från och med dagen efter det att beslutet om tilldelning erhållits.”

b) I fjärde stycket ska den första strecksatsen ersättas med följande:

”en sådan kortfattad redogörelse för skälen till besluten som avses i artikel 41.2 i direktiv 2004/18/EG, om inget annat föreskrivs i artikel 41.3 i det direktivet, eller i artikel 35.7 i direktiv [om koncessioner], om inget annat föreskrivs i artikel 35.8 i det direktivet, och”

3. I artikel 2b ska led a ersättas med följande:

”a) Om direktiv 2004/18/EG eller direktiv [om koncessioner] inte kräver att ett föregående meddelande om upphandling ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.”

4. Artikel 2d ska ändras på följande sätt:

a) Punk 1 led a ska ersättas med följande:

”a) om den upphandlande myndigheten har tilldelat ett kontrakt utan föregående offentliggörande av ett meddelande om upphandling i *Europeiska unionens officiella tidning* utan att detta är tillåtet i enlighet med direktiv 2004/18/EG eller direktiv [om koncessioner],”

b) I punkt 4 ska första strecksatsen ersättas med följande:

”den upphandlande myndigheten anser att tilldelningen av ett kontrakt utan föregående offentliggörande av ett meddelande om upphandling i *Europeiska unionens officiella tidning* är tillåten i enlighet med direktiv 2004/18/EG eller direktiv [om koncessioner],”

5. Artikel 2f.1 a ska ändras på följande sätt:

a) Första strecksatsen ska ersättas med följande:

”– den upphandlande myndigheten har offentliggjort ett meddelande om tilldelning av kontraktet i enlighet med artiklarna 35.4, 36 och 37 i direktiv 2004/18/EG eller artiklarna 26 och 27 i direktiv [om koncessioner], under förutsättning att detta meddelande innehåller en motivering av den upphandlande myndighetens beslut att tilldela kontrakten utan föregående offentliggörande av ett meddelande om upphandling i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller”

b) Efter första strecksatsen ska följande strecksats införas:

”– den upphandlande myndigheten har underrättat de berörda anbudsgivarna och anbudssökandena om avtalets ingående, under förutsättning att underrättelsen innehåller en sådan kortfattad redogörelse för skälen till beslutet som avses i artikel 41.2 i direktiv 2004/18/EG, om inget annat föreskrivs i artikel 41.3 i det direktivet eller i artikel 35.7 i direktiv [om koncessioner], om inget annat föreskrivs i artikel 35.8 i det direktivet. Detta alternativ gäller även i de fall som avses i artikel 2b c i det här direktivet.”

6. Artikel 3.1 ska ersättas med följande:

”1. Kommissionen kan åberopa det förfarande som avses i punkterna 2–5 om den, innan ett kontrakt ingås, anser att ett allvarligt brott mot gemenskapslagstiftningen på området offentlig upphandling har begåtts under ett kontraktstilldelningsförfarande som omfattas av direktiv 2004/18/EG eller direktiv [om koncessioner].”

Artikel 45
Ändringar av direktiv 92/13/EEG

Direktiv 92/13/EEG ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 1.1 ska ändras på följande sätt:

a) Första och andra stycket ska ersättas med följande:

”Detta direktiv ska tillämpas på kontrakt som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (1), såvida inte sådana kontrakt är undantagna i enlighet med artikel 5.2, artiklarna 19–26, artiklarna 29 och 30 eller artikel 62 i det direktivet.

Detta direktiv ska också tillämpas på de koncessioner som tilldelas av upphandlande myndigheter som avses i direktiv [om koncessioner] såvida inte sådana kontrakt är undantagna i enlighet med artiklarna 8, 10, 11, 12, 14, 15 och 21 i det direktivet.”

b) Tredje stycket ska ersättas med följande:

”Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att garantera att en upphandlande enhets beslut gällande kontrakt som omfattas av direktiv 2004/17/EG eller direktiv [om koncessioner] kan prövas effektivt, och i synnerhet så skyndsamt som möjligt enligt villkoren i artiklarna 2–2f i det här direktivet, när det görs gällande att upphandlingsbeslutet har inneburit en överträdelse av unionslagstiftningen om upphandling eller nationella bestämmelser som införlivar denna lagstiftning.”

2. I artikel 2a.2 ska ändras på följande sätt:

a) Första stycket ska ersättas med följande:

”Avtal enligt beslut om tilldelning av ett kontrakt som omfattas av direktiv 2004/17/EG eller direktiv [om koncessioner] får inte ingås före utgången av en tidsfrist på minst tio kalenderdagar räknat från och med dagen efter det att beslutet om tilldelning av kontraktet översänds till de berörda anbudsgivarna och anbudssökandena, om telefax eller elektroniska medel används eller, om andra kommunikationsmedel används, före utgången av antingen en tidsfrist på minst 15 kalenderdagar räknat från och med dagen efter det att beslutet om tilldelning av kontraktet översänds till de berörda anbudsgivarna och anbudssökandena, eller minst tio kalenderdagar räknat från och med dagen efter det att beslutet om tilldelning av kontraktet har erhållits.”

b) Fjärde stycket första strecksatsen ska ersättas med följande:

”– den kortfattade redogörelse för skälen till beslutet som avses i artikel 49.2 i direktiv 2004/17/EG eller i artikel 35.7 i direktiv [om koncessioner], om inget annat föreskrivs i artikel 35.8 i det direktivet, och”

3. I artikel 2b ska led a ersättas med följande:

”– Om direktiv 2004/17/EG eller direktiv [om koncessioner] inte kräver att ett föregående meddelande om upphandling ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.”

4. Artikel 2c ska ersättas med följande:

”Artikel 2c

När en medlemsstat föreskriver att en ansökan om prövning av ett beslut av en upphandlande enhet, som fattats inom eller med anknytning till ett upphandlingsförfarande som omfattas av direktiv 2004/17/EG eller direktiv [om koncessioner] ska lämnas in inom en viss tidsfrist, ska denna tidsfrist vara minst tio kalenderdagar räknat från och med dagen efter den dag då den upphandlande enhetens beslut översändes till anbudsgivaren eller anbudssökanden, om telefax eller elektroniska medel används, eller, om andra kommunikationsmedel används, antingen minst 15 kalenderdagar räknat från och med dagen efter den dag då den upphandlande enhetens beslut översändes till anbudsgivaren eller anbudssökanden eller minst tio kalenderdagar räknat från och med dagen efter den dag då den upphandlande enhetens beslut erhöles. Meddelandet till varje anbudsgivare eller anbudssökande om den upphandlande enhetens beslut ska åtföljas av en kortfattad redogörelse för skälen till beslutet. När det gäller en ansökan om prövning av beslut som avses i artikel 2.1 b i det här direktivet, som inte är föremål för ett särskilt meddelande, ska tidsfristen vara minst tio kalenderdagar räknat från och med den dag det berörda beslutet offentliggörs.”

5. Artikel 2d ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 led a ska ersättas med följande:

”a) om den upphandlande enheten har tilldelat ett kontrakt utan föregående offentliggörande av ett meddelande om upphandling i *Europeiska unionens officiella tidning* utan att detta är tillåtet i enlighet med direktiv 2004/17/EG eller direktiv [om koncessioner],”

b) I punkt 4 ska första strecksatsen ersättas med följande:

”– den upphandlande enheten anser att tilldelningen av ett kontrakt utan föregående offentliggörande av ett meddelande i *Europeiska unionens officiella tidning* är tillåten i enlighet med direktiv 2004/17/EG eller direktiv [om koncessioner],”

6. I artikel 2f.1 ska led a ersättas med följande:

”– den upphandlande enheten har offentliggjort ett meddelande om tilldelning av kontrakt i enlighet med artiklarna 43 och 44 i direktiv 2004/17/EG eller artiklarna 26 och 27 i direktiv [om koncessioner], under förutsättning att detta meddelande innehåller en motivering av den upphandlande enhetens beslut att tilldela kontraktet utan att ett föregående meddelande om upphandling offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller

– den upphandlande enheten har underrättat de berörda anbudsgivarna och anbudssökandena om avtalets ingående, under förutsättning att underrättelsen innehåller en sådan kortfattad redogörelse för skälen till beslutet som avses i artikel 49.2 i direktiv 2004/17/EG eller i artikel 35.7 i direktiv [om koncessioner], om inget annat föreskrivs i artikel 35.8 i det direktivet. Detta alternativ gäller även i de fall som avses i artikel 2b c i det här direktivet.”

7. Artikel 8.1 ska ersättas med följande:

”Kommissionen får åberopa förfarandet enligt punkterna 2–5, om den innan ett avtal ingås anser att en allvarlig överträdelse av unionsrätten om upphandling har begåtts i samband med en upphandling som omfattas av direktiv 2004/17/EG eller direktiv [om koncessioner], eller i förhållande till artikel 27 a i direktiv 2004/17/EG för de upphandlande enheter som omfattas av den bestämmelsen.”

AVDELNING VI

DELEGERADE BEFOGENHETER, GENOMFÖRANDEBEFOGENHETER OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 46

Utövande av delegerade befogenheter

1. Kommissionens rätt att anta delegerade akter gäller på de villkor som fastställs i denna artikel.
2. Befogenheten att anta delegerade akter som avses i artiklarna 4.3, 21.3, 23.2, 25.3, 40.3 och 52.2 ska ges till kommissionen tills vidare från och med den [dag då detta direktiv träder i kraft].
3. Den delegering av befogenheter som avses i artiklarna 4.3, 21.3, 23.2, 25.3, 40.3 och 52.2 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Det får verkan dagen efter det att beslutet har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid en senare tidpunkt som anges i beslutet. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska kommissionen samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
5. En delegerad akt som antas enligt denna artikel ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period av två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 47

Skyndsamt förfarande

1. Delegerade akter som antagits enligt denna artikel ska träda i kraft utan dröjsmål och ska tillämpas så länge inga invändningar görs i enlighet med punkt 2. Den delegerade akten ska överlämnas till Europaparlamentet och rådet tillsammans med en motivering av varför det skyndsamma förfarandet tillämpas.
2. Europaparlamentet eller rådet får invända mot en delegerad akt i enlighet med det förfarande som avses i artikel 46.5. I detta fall ska kommissionen utan dröjsmål upphäva rättsakten så snart Europaparlamentet eller rådet meddelat sitt beslut att invända mot rättsakten.

Artikel 48
Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av Rådgivande kommittén för offentliga upphandlingskontrakt, som inrättats genom artikel 1 i rådets beslut 71/306/EEG³⁵. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna artikel ska artikel 4 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Artikel 49
Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 30 juni 2014 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 50
Övergångsbestämmelser

Hänvisningar till artikel 1.3 a och b i direktiv 2004/17/EG och till artikel 1.3 och 1.4 samt avdelning III i direktiv 2004/18/EG ska anses som hänvisningar till det här direktivet.

Artikel 51
Översynsklausul

Kommissionen ska se över genomförandet av detta direktiv och, senast den 30 juni 2016, lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om detta.

Artikel 52
Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

³⁵ EGT L 185, 16.8.1971, s. 15.

Artikel 53
Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande

BILAGA I
FÖRTECKNING ÖVER VERKSAMHETER SOM OMFATTAS AV ARTIKEL 25 FÖRSTA
STYCKET³⁶

NACE Rev. 1 ¹					CPV-kod
AVDELNING F			BYGGENTREPRENADER		
Huvudgrupp	Grupp	Undergrupp	Benämning	Anmärkning	
45			Byggverksamhet	Omfattar: nybyggnad, renovering och normal reparation	45000000
	45.1		Mark- och grundarbeten		45100000
		45.11	Rivning av hus; markarbeten	Omfattar: — rivning och rasering av byggnader och andra anläggningar — röjning av byggplatser — markarbeten: schaktning, deponering, nivellering av byggplatser, dikesgrävning, bergrensning, sprängning etc. — iordningställande av gruvarbetsplatser: — — avtäckning samt annat iordningställande av ägor och platser som innehåller mineraler Omfattar även: — dränering av byggplatser — dränering av jordbruks- eller skogsbruksmark	45110000

³⁶

Om tolkningen skiljer sig åt mellan CPV och Nace ska CPV-nomenklaturen tillämpas.

		45.12	Markundersökning	Omfattar: — provborrning och tagning av kärnprov för byggande, för geofysiska, geologiska eller liknande ändamål Omfattar inte: — borrhning av källor för produktion av råpetroleum eller naturgas, se 11.20 — brunnborrning, se 45.25 — schaktsänkning, se 45.25 — spårning av olje- och naturgasfält, utförande av geofysiska, geologiska och seismiska undersökningar, se 74.20.	45120000
	45.2		Bygg- och anläggningsarbeten		45200000
		45.21	Uppförande av hus och andra byggnadsverk	Omfattar: — byggande av alla slags byggnader, byggande av anläggningar inom väg- och vattenbyggnad o.d.: — broar, inklusive sådana för upphöjda vägar, viadukter, tunnlar och tunnelbanor — rörledningar för fjärrtransport, fjärrnät för el och telekommunikation — rörledningar i tätort, tätortsnät för el och telekommunikation — samt därmed förknippade arbeten, — montering och uppförande på plats av	45210000 utom: - 45213316 45220000 45231000 45232000

				monteringsfärdiga byggnader Omfattar inte: — tjänster i anslutning till råpetroleum- och naturgasutvinning, se 11.20 — uppförande av kompletta monteringsfärdiga byggnader av egentillverkade delar av annat material än betong, se huvudgrupperna 20, 26 och 28 — anläggning av stadion, simbassänger, idrottshallar, tennisbanor, golfbanor eller andra idrottsanläggningar, exklusive uppförande av byggnader, se 45.23 — bygginstallationer, se 45.3 — slutbehandling av byggnader, se 45.4 — arkitektverksamhet och teknisk konsultverksamhet, se 74.20 — projektledning för byggande, se 74.20	
		45.22	Takarbeten	Omfattar: — byggande av tak — taktäckning — impregnering	45261000
		45.23	Anläggning av vägar, flygfält och idrottsanläggningar	Omfattar: — anläggning av vägar, gator samt andra kör- och gångvägar	45212212 och DA03 45230000

				— anläggning av järnvägar — anläggning av start- och landningsbanor på flygfält — anläggning av stadion, simbassänger, idrottshallar, tennisbanor, golfbanor eller andra idrottsanläggningar, exklusive uppförande av byggnader — målning av vägmarkeringar och markeringar på parkeringsplatser Omfattar inte: — förberedande markarbeten, se 45.11	utom: - 45231000 - 45232000 - 45234115
		45.24	Vattenbyggnad	Omfattar: — anläggning av: — — vattenleder, hamn och flodarbeten, småbåtshamnar (marinor), slussar etc. — dammar, diken o.d. — muddring — undervattensarbete	45240000
		45.25	Andra bygg- och anläggningsarbeten	Omfattar: — bygg- eller anläggningsverksamhet som är specialiserad inom något för olika slags konstruktioner gemensamt område och fordrar specialistkompetens eller specialutrustning: — grundläggning inklusive	45250000 45262000

				pålning — borrhning och byggande av brunnar, schaktsänkning — uppförande av icke egentillverkade stålelement — bockning av stål — murning och stenläggning — resning och nedmontering av byggnadsställningar och arbetsplattformar, inklusive uthyrning av byggnadsställningar och arbetsplattformar — uppförande av skorstenar och industriugnar Omfattar inte: — uthyrning av byggnadsställningar utan resning och nedmontering, se 71.32	
	45.3		Bygginstallationer		45300000
		45.31	Elinstallationer	Omfattar: installation i byggnader och andra anläggningar av: — elkablar och elarmatur — telekommunikationssystem — elvärmesystem — antenner — brandlarm — tjuvlarm — hissar och rulltrappor	45213316 45310000 utom: - 45316000

				— åskledare etc.	
		45.32	Isoleringsarbeten	Omfattar: — installation i byggnader och andra anläggningar av värme-, ljud- eller vibrationsisolering Omfattar inte: — impregnering, se 45.22	45320000
		45.33	VVS-arbeten	Omfattar: — installation i byggnader och andra anläggningar av: — — vattensystem samt sanitetsutrustning — gasarmaturer — värme-, ventilations-, kyl- och luftkonditioneringsutrustning inklusive ledningar — sprinklersystem Omfattar inte: — installation av elvärmesystem, se 45.31	45330000
		45.34	Andra bygginstallationer	Omfattar: — installation av belysnings- och signalsystem till vägar, järnvägar, flygfält och hamnar — installation i byggnader och andra anläggningar av andra armaturer och anordningar	45234115 45316000 45340000
	45.4		Slutbehandling av		45400000

			byggnader		
		45.41	Puts-, fasad- och stuckatörsarbeten	Omfattar: — anbringande på byggnader och andra anläggningar av invändig eller utvändig puts och stuck inklusive närstående basmaterial för putsning	45410000
		45.42	Byggnadssnickeriarbeten	Omfattar: — installation av icke egentillverkade dörrar, fönster, dörr- och fönsterkarmar, kök med fast inredning, trappor, butiksinredning o.d., av trä eller andra material — invändig slutbehandling såsom arbete med tak, väggbeklädnader av trä och flyttbara skiljeväggar Omfattar inte: —läggning av parkett och andra golvbeläggningar av trä, se 45.43	45420000
		45.43	Golv- och väggbeläggningsarbeten	Omfattar: — läggning, uppsättning eller fastsättning i byggnader och andra anläggningar av: — — vägg- eller golvplattor av keramiskt material, betong eller huggen sten — parkett och andra golvbeläggningar av trä — mattor samt golvbeläggningar av linoleum, inklusive av	45430000

				gummi eller plast — terrazzo-, marmor-, granit- eller skiffergolv eller -väggar — tapeter	
		45.44	Måleri- och glasmästeriarbeten	Omfattar: — invändig och utvändig målning av byggnader — målning av anläggningar inom väg- och vattenbyggnad o.d. — installation av glas, speglar etc. Omfattar inte: — installation av fönster, se 45.42	45440000
		45.45	Annan slutbehandling av byggnader	Omfattar: — installation av privata simbassänger — rengöring med ånga, blåstring och liknande behandling av fasader — annan slutbehandling av byggnader Omfattar inte: — invändig rengöring av byggnader och andra konstruktioner, se 74.70	45212212 och DA04 45450000
	45.5		Uthyrning av bygg- och anläggningsmaskiner med förare		45500000
		45.50	Uthyrning av bygg- och anläggningsmaskiner med förare	Omfattar inte: — uthyrning av bygg- och anläggningsmaskiner samt	45500000

				-utrustning utan förare, se 71.32	
1) Rådets förordning (EEG) nr 3037/90 av den 9 oktober 1990 om statistisk näringsgrensindelning i Europeiska gemenskapen (EGT L 293, 24.10.1990, s. 1). Förordningen ändrad genom kommissionens förordning (EEG) nr 761/93 (EGT L 83, 3.4.1993, s. 1).					

BILAGA II
FÖRTECKNING ÖVER DEN UNIONSLAGSTIFTNING SOM AVSES I ARTIKEL 40.3

1. Direktiv 2009/33/EG.³⁷

BILAGA III
VERKSAMHETER SOM UTÖVAS AV UPPHANDLANDE ENHETER I ENLIGHET MED
ARTIKEL 4

Bestämmelserna i detta direktiv om koncessioner som tilldelas av upphandlande enheter ska tillämpas på följande verksamheter:

1. Beträffande gas och värme:
 - (a) Tillhandahållande eller drift av fasta nät i syfte att tillhandahålla tjänster för allmänheten i samband med produktion, transport eller distribution av gas eller värme.
 - (b) Leverans av gas eller värme till dylika nät.

Om en upphandlande enhet som avses i artikel 4.1 led 2 och 3 levererar gas eller värme till ett nät som tillhandahåller tjänster för allmänheten, ska detta inte betraktas som en verksamhet i den mening som avses i punkt 1 om samtliga följande villkor är uppfyllda:

 - (c) Den berörda enhetens produktion av gas eller värme är en oundviklig följd av utövandet av en annan verksamhet än någon av dem som avses i denna punkt eller i punkterna 2–4 i denna bilaga.
 - (d) Leverans till det publika nätet endast syftar till att använda denna produktion ekonomiskt och uppgår till högst 20 procent av enhetens omsättning, beräknat på de tre närmast föregående årens genomsnitt, innevarande år medräknat.
2. Beträffande el:
 - (a) Tillhandahållande eller drift av fasta nät i syfte att tillhandahålla tjänster för allmänheten i samband med produktion, transport eller distribution av el.
 - (b) Leverans av el till dylika nät.

³⁷ EUT L 120, 15.5.2009, s. 5.

I detta direktiv avser elleveranser generering (produktion) och grossistförsäljning av el.

Om en upphandlande enhet som avses i artikel 4.1 led 2 och 3 levererar el till ett nät som tillhandahåller tjänster för allmänheten, ska detta inte betraktas som en verksamhet i den mening som avses i punkt 1 om samtliga följande villkor är uppfyllda:

- a) Den berörda enhetens produktion av el behövs för utövandet av en annan verksamhet än någon av dem som avses i denna punkt eller i punkterna 1, 3 och 4 i denna bilaga.
- b) Leverans till det publika nätet endast är avhängigt av enhetens egen förbrukning och inte har överstigit 30 % av dess totala produktion av energi, beräknat på de tre närmast föregående årens genomsnitt, innevarande år medräknat.

3. Beträffande vatten:

- (a) Tillhandahållande eller drift av fasta nät i syfte att tillhandahålla tjänster för allmänheten i samband med produktion, transport eller distribution av dricksvatten.
- (b) Leverans av dricksvatten till dylika nät.

Detta direktiv omfattar även koncessioner som tilldelas eller handläggs av enheter som bedriver någon av de verksamheter som avses ovan och som

- (a) har anknytning till vattenbyggnadsprojekt, konstbevattning och dränering, förutsatt att den volym vatten som avses för dricksvattenförsörjningen utgör mer än 20 % av den totala volym vatten som tillhandahålls genom dessa projekt eller konstbevattnings- och dräneringsanläggningar, eller
- (b) har anknytning till bortföring eller rening av avloppsvatten.

Om en upphandlande enhet som avses i artikel 4.1 led 1 och 2 levererar dricksvatten till ett nät, som tillhandahåller tjänster för allmänheten, ska detta inte betraktas som en verksamhet i den mening som avses i punkt 1 om samtliga följande villkor är uppfyllda:

- (a) Den berörda enhetens produktion av dricksvatten behövs för utövandet av en annan verksamhet än någon av dem som avses i punkterna 1–4 i denna bilaga.
- (b) Leverans till det publika nätet endast är avhängigt av enhetens egen förbrukning och inte har överstigit 30 % av dess totala produktion av dricksvatten, beräknat på de tre närmast föregående årens genomsnitt, innevarande år medräknat.

4. Verksamhet som avser tillhandahållande eller drift av nät i syfte att tillhandahålla tjänster för allmänheten på områdena järnvägstransporter, automatiserade system, spårvagnar, trådbussar, bussar eller linbana.

Ett nät för transporttjänster ska anses föreligga om tjänsten tillhandahålls enligt villkor som fastställs av en behörig myndighet i en medlemsstat, t.ex. i fråga om linjedragning, tillgänglig transportkapacitet eller turtäthet.

5. Verksamhet som avser utnyttjande av ett geografiskt område i syfte att tillhandahålla flygplatser och kusthamnar och inlandshamnar eller andra terminaler för transport i luften, till havs eller på inre vattenvägar.
6. Verksamhet som avser:
 - (a) tillhandahållande av posttjänster enligt villkoren i c,
 - (b) andra tjänster än posttjänster förutsatt att dessa tjänster tillhandahålls av en enhet som även tillhandahåller posttjänster enligt punkt 2 b och villkoren i artikel 27.1 i direktiv [som ersätter direktiv 2004/17/EG] inte är uppfyllda med avseende på de tjänster som omfattas av punkt 2 b.

Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 97/67/EG används i detta direktiv följande beteckningar med de betydelser som här anges:

postförsändelse: en adresserad försändelse i den slutliga utformning som den ska överlämnas i, oavsett vikt. Sådana försändelser omfattar, förutom brevörsändelser, till exempel böcker, kataloger, tidningar och tidskrifter samt postpaket som innehåller varor med eller utan kommersiellt värde, oavsett vikt.

- (a) *posttjänster*: insamling, sortering, transport och överlämnande av postförsändelser. Detta omfattar både tjänster inom och utanför de samhällsomfattande tjänsternas räckvidd i enlighet med direktiv 97/67/EG.
- (b) andra tjänster än posttjänster:
 - (1) Tjänster som innebär förvaltning av posttjänster (tjänster både före och efter försändelsen, inbegripet närservice).
 - (2) Mervärdestjänster som har anknytning till och utförs helt och hållet med hjälp av elektroniska medel (inbegripet säker elektronisk överföring av kodade dokument, adresshanteringstjänster och överföring av registrerad e-post).
 - (3) Tjänster som gäller försändelser som inte innefattas i led a, till exempel oadresserad direktreklam.
 - (4) Finansiella tjänster enligt definitionen i CPV under referensnumren 66100000-1–66720000-3 och i artikel 8.5 d, inbegripet särskilt postanvisningar och postgirobetalningar.
 - (5) Filatelitjänster.
 - (6) Logistiktjänster (tjänster där fysisk leverans och/eller magasinering kombineras med andra tjänster som inte är posttjänster).

7. Verksamhet som avser utnyttjande av ett geografiskt område i syfte att
 - (a) utvinna olja eller gas,
 - (b) undersöka förekomsten av eller utvinna kol eller andra fasta bränslen.

BILAGA IV

UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I MEDDELANDE OM KONCESSIONER

1. Den upphandlande myndighetens eller enhetens namn, identifieringsnummer (om detta föreskrivs i den nationella lagstiftningen), adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-post- och internetadress och i förekommande fall till den tjänst där ytterligare information kan erhållas.
2. Typ av upphandlande myndighet eller upphandlande enhet och dess huvudsakliga verksamhet.
3. Om ansökningar ska innehålla anbud, e-post- eller internetadress där specifikationerna och kompletterande handlingar kommer att vara fritt, direkt och fullständigt tillgängliga.
4. Beskrivning av upphandlingen: arten och omfattningen av byggtreprenaden, arten och mängden varor eller deras värde, arten och omfattningen av tjänster. Om koncessionen är uppdelad i flera delar ska dessa uppgifter anges för varje del. Beskrivning av alternativ i förekommande fall.
5. Referensnummer enligt CPV-nomenklaturen. Om koncessionen är uppdelad i flera delar ska dessa uppgifter anges för varje del.
6. Nuts-kod för huvudplatsen för byggtreprenaden vid byggtreprenadskoncessioner eller Nuts-kod för genomförandet av tjänstekoncessioner. Om koncessionen är uppdelad i flera delar ska dessa uppgifter anges för varje del.
7. Uppskattat totalt värde för koncessionen eller koncessionerna. Om koncessionen är uppdelad i flera delar ska denna uppgift ges för varje del, tillsammans med en detaljerad beräkningsmetod för det uppskattade totala värdet för koncessionen i enlighet med artikel 6.
8. Om koncessionen är uppdelad i flera delar ska det anges om det är möjligt att lämna anbud på en, flera eller alla delar samt om det finns någon begränsning av antalet delar som kan tilldelas en och samma anbudsgivare.
9. Tidsrymd för leverans eller tillhandahållande av varor, byggtreprenader eller tjänster och så långt möjligt koncessionens varaktighet.
10. Villkor för deltagande, inklusive följande:
 - a) I tillämpliga fall, angivande av att det rör sig om en koncession som är reserverad för skyddade verkstäder eller ett kontrakt som ska fullgöras inom ramen för program för skyddad anställning.

- b) Angivande av huruvida tillhandahållandet av tjänsten enligt lagar eller författningar är förbehållet en viss yrkesgrupp samt hänvisning till den berörda lagen, författningen eller administrativa bestämmelsen.
 - c) En förteckning över och kortfattad beskrivning av urvalskriterierna. De minimistandarder som eventuellt krävs. Angivelse av obligatoriska uppgifter (egen försäkran, dokumentation).
- 11. Beskrivning av det använda tilldelningsförfarandet. Om förfarandet genomförs i etapper, antalet anbudssökande som tillåts för en viss etapp eller som inbjuds att lämna anbud samt objektiva kriterier som ska användas för att välja de berörda anbudssökande.
 - a) Sista datum för inlämnande av anbud.
 - b) Adress till vilken de ska sändas.
 - c) Det eller de språk på vilket/vilka de ska avfattas.
- 12. Kriterier som kommer att användas vid tilldelning av koncessionen.
- 13. Datum då meddelandet avsänts.
- 14. Namn på och adress till det behöriga prövningsorganet eller i förekommande fall det organ som ansvarar för medling. Exakta uppgifter om sista dag för överklagande eller vid behov tjänstens namn, adress, telefonnummer, faxnummer och e-postadress från vilken dessa upplysningar kan erhållas.
- 15. I förekommande fall, särskilda villkor för koncessionens fullgörande.
- 16. Adress till vilken ansökningar eller anbud ska skickas.
- 17. Vid förfaranden i en etapp:
 - a) Tidsfristen för mottagande av anbud, om denna skiljer sig från tidsfristen för inlämnande av ansökningar.
 - b) Den tid anbudsgivaren ska vara bunden av sitt anbud.
 - c) Datum, tid och plats för öppnandet av anbud.
 - d) Personer som får närvara vid öppnandet.
- 18. I förekommande fall angivelse av krav och villkor för användning av elektroniska kommunikationsmedel.
- 19. Information om koncessionen är relaterad till ett projekt och/eller program som finansieras av EU-medel.

BILAGA V
UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I MEDDELANDET OM TILLDELNING AV
KONCESSIONER

I INFORMATION SOM SKA FINNAS I MEDDELANDEN OM KONCESSIONSTILLDELNING I ENLIGHET MED ARTIKEL 27.1

1. Den upphandlande myndighetens eller enhetens namn, identifieringsnummer (om detta föreskrivs i den nationella lagstiftningen), adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-post- och internetadress och i förekommande fall till den tjänst där ytterligare information kan erhållas.
2. Typ av upphandlande myndighet eller upphandlande enhet och dess huvudsakliga verksamhet.
3. Referensnummer enligt CPV-nomenklaturen.
4. Nuts-kod för huvudplatsen vid byggentreprenadskoncessioner, eller Nuts-kod för huvudplatsen för utförandet vid tjänstekoncessioner.
5. Beskrivning av upphandlingen: arten och omfattningen av byggentreprenaden, arten och mängden varor eller deras värde, arten och omfattningen av tjänster. Om koncessionen är uppdelad i flera delar ska dessa uppgifter anges för varje del. Beskrivning av alternativ i förekommande fall.
6. Beskrivning av det använda tilldelningsförfarandet. Vid tilldelning utan föregående offentliggörande, en motivering.
7. De kriterier som avses i artikel 39 som användes vid tilldelningen av koncessionen eller koncessionerna.
8. Datum för beslutet eller besluten om tilldelning av koncession.
9. Antalet inbjudna anbudsgivare för varje tilldelning, inklusive
 - a) antal anbud som har mottagits från ekonomiska aktörer som är små och medelstora företag,
 - b) antal anbud mottagna från utlandet,
 - c) antal anbud som mottagits på elektronisk väg.
10. För varje tilldelning, namn och adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-postadress och internetadress till den eller de anbudsgivare som tilldelas koncessionen, inklusive
 - a) information om den anbudsgivare som tilldelas koncessionen är ett litet eller medelstort företag,
 - b) information om koncessionen tilldelats till ett konsortium.
11. Värde och de viktigaste ekonomiska villkoren för tilldelning av koncessionen, inklusive avgifter och priser.
12. Värde och omfattning av den del av koncessionen som eventuellt kan bli utlagd på tredje part.

13. Information om koncessionen är relaterad till ett projekt och/eller program som finansieras av EU-medel.
14. Namn och adress till tillsynsorganet och till det behöriga prövningsorganet eller i förekommande fall det organ som ansvarar för medling. Närmare uppgifter om sista dag för prövningsförfaranden eller vid behov namn, adress, telefonnummer, faxnummer och e-postadress till den avdelning från vilken informationen kan erhållas.
15. Datum och hänvisningar till tidigare offentliggöranden i *Europeiska unionens officiella tidning* om den eller de koncessioner som tillkännages i detta meddelande.
16. Datum då meddelandet avsänts.
17. Detaljerad beräkningsmetod för det uppskattade totala värdet av koncessionen, i enlighet med artikel 6.
18. Övriga upplysningar, i förekommande fall.

II. INFORMATION SOM SKA FINNAS I MEDDELANDEN OM KONCESSIONSTILLDELNING I ENLIGHET MED ARTIKEL 27.2

1. Den upphandlande myndighetens eller enhetens namn, identifieringsnummer (om detta föreskrivs i den nationella lagstiftningen), adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-post- och internetadress och i förekommande fall till den tjänst där ytterligare information kan erhållas.
2. Beskrivning av upphandlingen: arten och omfattningen av byggentreprenaden, arten och mängden varor eller deras värde, arten och omfattningen av tjänster. Om koncessionen är uppdelad i flera delar ska dessa uppgifter anges för varje del. Beskrivning av alternativ i förekommande fall.
3. Referensnummer enligt CPV-nomenklaturen.
4. Typ av upphandlande myndighet eller upphandlande enhet och dess huvudsakliga verksamhet.
5. Datum för beslutet eller besluten om tilldelning av koncession.
6. För varje tilldelning, namn och adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-postadress och internetadress till de ekonomiska aktörer som tilldelas koncessionen.
7. Värde och de viktigaste ekonomiska villkoren för tilldelningen, inklusive avgifter och priser.
8. Detaljerad beräkningsmetod för det uppskattade totala värdet av koncessionen, i enlighet med artikel 6.

BILAGA VI

UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS I MEDDELANDEN OM TILLDELNING AV KONCESSIONER SOM AVSER KONCESSIONER FÖR SOCIALA TJÄNSTER OCH ANDRA SPECIFIKA TJÄNSTER (ARTIKEL 27.1)

1. Den upphandlande myndighetens eller enhetens namn, identifieringsnummer (om detta föreskrivs i den nationella lagstiftningen), adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-post- och internetadress och i förekommande fall till den tjänst där ytterligare information kan erhållas
2. Typ av upphandlande myndighet eller upphandlande enhet och dess huvudsakliga verksamhet.
3. Referensnummer enligt CPV-nomenklaturen. Om kontraktet är uppdelat i flera delar ska denna uppgift anges för varje del.
4. Åtminstone en kort beskrivning av slag och mängd/omfattning av de tjänster och om tillämpligt byggentreprenader och varor som ska tillhandahållas.
5. Antal mottagna anbud.

6. Värde och de viktigaste ekonomiska villkoren för tilldelningen, inklusive avgifter och priser.
7. Namn och adress, inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-postadress och internetadress till ekonomiska aktörer som tilldelas kontrakt.
8. Övriga upplysningar, i förekommande fall.

BILAGA VII
UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I MEDDELANDEN OM ÄNDRINGAR AV EN
KONCESSION UNDER LÖPTIDEN I ENLIGHET MED ARTIKEL 42

1. Den upphandlande myndighetens eller enhetens namn, identifieringsnummer (om detta föreskrivs i den nationella lagstiftningen), adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-post- och internetadress och i förekommande fall till den tjänst där ytterligare information kan erhållas.
2. Referensnummer enligt CPV-nomenklaturen.
3. Nuts-kod för huvudplatsen för byggentreprenaden vid byggentreprenadskoncessioner, eller Nuts-kod för huvudplatsen för leveransen eller utförandet vid tjänstekoncessioner.
4. Beskrivning av koncessionen före och efter ändringen: arten och omfattningen av byggentreprenaden, arten och mängden varor eller deras värde, arten och omfattningen av tjänster.
5. I förekommande fall ändringen av ekonomiska villkor för koncessionen, inklusive den pris- eller avgiftshöjning som orsakas av ändringen.
6. Beskrivning av de omständigheter som har nödvändiggjort ändringen.
7. Datum för beslutet om tilldelning av koncession.
8. I förekommande fall, namnet, adressen inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-postadress och internetadress till den eller de nya ekonomiska aktörerna.
9. Information om koncessionen är relaterad till ett projekt och/eller program som finansieras av EU-medel.
10. Namn och adress till tillsynsorganet och till det behöriga prövningsorganet eller i förekommande fall det organ som ansvarar för medling. Närmare uppgifter om sista dag för prövningsförfaranden eller vid behov namn, adress, telefonnummer, faxnummer och e-postadress till den avdelning från vilken informationen kan erhållas.
11. Datum och hänvisningar till tidigare offentliggöranden i *Europeiska unionens officiella tidning* om kontraktet eller kontrakten i detta meddelande.
12. Datum då meddelandet avsänts.

13. Övriga upplysningar, i förekommande fall.

BILAGA VIII

DEFINITION AV VISSA TEKNISKA SPECIFIKATIONER

I detta direktiv gäller följande definitioner:

1. *teknisk specifikation*: något av följande:
 - a) I fråga om offentliga byggtreprenadskoncessioner eller byggtreprenadskoncessioner, samtliga tekniska föreskrifter, särskilt koncessionstilldelningsdokumenten, som definierar de egenskaper som krävs av ett material, en produkt eller en vara så att den lämpar sig för den av den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten planerade användningen. Dessa egenskaper omfattar miljö- och klimatprestandanivåer, formgivning för alla användningsområden (inklusive tillgänglighet för funktionshindrade), bedömning av överensstämmelse, bruksegenskaper, säkerhet eller dimensioner, inbegripet förfaranden för kvalitetssäkring, terminologi, symboler, provning och provningsmetoder, förpackning, märkning och etikettering, bruksanvisningar samt produktionsprocesser och -metoder. De innefattar även bestämmelser om projektering och kostnad, provnings- och kontrollregler, villkoren för att entreprenaden ska antas, tekniken eller metoderna för byggverksamheten samt samtliga övriga tekniska villkor som den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten i enlighet med allmänna eller särskilda förordningar har möjlighet att föreskriva i fråga om den fullbordade entreprenaden samt om ingående material eller delar.
 - b) I fråga om tjänste- eller varukoncessioner, en specifikation i ett dokument med angivande av kraven på en produkts eller en tjänsts egenskaper, som kvalitetsnivåer, miljö- och klimatprestandanivåer, formgivning för alla användningsområden (inklusive tillgänglighet för funktionshindrade) och bedömning av överensstämmelse, prestanda, produktens användningsområde, säkerhet eller dimensioner, inbegripet sådana krav som avser varubeteckning, terminologi, symboler, provning och provningsmetoder, förpackning, märkning och etikettering, bruksanvisningar, produktionsprocesser och -metoder i alla faser av varans eller tjänstens livscykel liksom förfaranden för bedömning av överensstämmelse.
2. *standard*: en teknisk specifikation som godkänts av ett erkänt standardiseringsorgan för upprepad och kontinuerlig tillämpning, med vilken överensstämmelse inte är obligatorisk och som faller under en av följande kategorier:
 - a) *internationell standard*: en standard som antagits av ett internationellt standardiseringsorgan och gjorts tillgänglig för allmänheten.
 - b) *europaisk standard*: en standard som antagits av ett europeiskt standardiseringsorgan och gjorts tillgänglig för allmänheten.
 - c) *nationell standard*: en standard som antagits av ett nationellt standardiseringsorgan och gjorts tillgänglig för allmänheten.

3. *uropeiskt tekniskt godkännande*: en positiv teknisk bedömning av en produkts lämplighet för att användas för ett bestämt ändamål, grundad på att de grundläggande kraven på byggtreprenaden är uppfyllda genom produktens konstitutiva egenskaper tillsammans med de villkor som fastställts för användningen och utnyttjandet. Ett europeiskt tekniskt godkännande ska utfärdas av ett organ för godkännande som för detta ändamål utsetts av medlemsstaten.
4. *gemensam teknisk specifikation*: en teknisk specifikation som har utarbetats i enlighet med ett förfarande som erkänts av medlemsstaterna och som har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.
5. *teknisk referens*: en produkt, med undantag för europeiska standarder, som framställs av ett europeiskt standardiseringsorgan i enlighet med förfaranden som anpassats till utvecklingen av marknadens behov.

BILAGA IX **KARAKTERISTIKA FÖR OFFENTLIGGÖRANDET**

1. Offentliggörande av meddelanden

Upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter ska översända de meddelanden som avses i artiklarna 26 och 27 till Europeiska unionens publikationsbyrå för offentliggörande i enlighet med följande bestämmelser:

De meddelanden som avses i artiklarna 26 och 27 ska offentliggöras av Europeiska unionens publikationsbyrå.

Europeiska unionens publikationsbyrå ska till den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten skicka en bekräftelse som avses i artikel 28.5.

2. Offentliggörande av kompletterande upplysningar.

Upphandlande myndigheter och upphandlande enheter ska offentliggöra samtliga specifikationer och kompletterande handlingar på internet.

3. Format och förfaranden för överföring av meddelanden på elektronisk väg.

Format och förfaranden för överföring av meddelanden på elektronisk väg fastställs av kommissionen och är tillgängliga på följande internetadress: <http://simap.europa.eu>.

BILAGA X **TJÄNSTER SOM AVSES I ARTIKEL 17**

CPV-kod	Beskrivning
7511000-4 och från 85000000-9 till 85323000-9 (utom 85321000-5 och 85322000-2)	Hälso- och sjukvård samt socialtjänst

75121000-0, 75122000-7, 75124000-1	Utbildningsadministration, hälsovårdsförvaltning och administration avseende kultur
75300000-9	Obligatorisk socialförsäkring
75310000-2, 75311000-9, 75312000-6, 75313000-3, 75313100-4, 75314000-0, 75320000-5, 75330000-8, 75340000-1	Bidragstjänster
98000000-3	Andra samhälleliga och personliga tjänster
98120000-0	Fackföreningstjänster
98131000-0	Tjänster i samband med religionsutövande

BILAGA XI

FÖRTECKNING ÖVER DEN UNIONSSLAGSTIFTNING SOM AVSES I ARTIKEL 43b

Rättigheter som har beviljats genom ett förfarande som offentliggjorts på lämpligt sätt och där beviljandet av dessa rättigheter har grundats på objektiva kriterier ska inte utgöra en särskild rättighet eller en ensamrätt i den mening som avses i detta direktiv. Följande förteckning innehåller förfaranden, där tillräcklig föregående öppenhet har säkerställts och där beviljandet av tillstånd grundas på andra EU-lagstiftningsakter som inte utgör särskilda rättigheter eller ensamrätt i den mening som avses i detta direktiv:

- (a) Beviljande av tillstånd att driva naturgasinstallationer i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i artikel 4 i direktiv 98/30/EG.
- (b) Tillstånd eller inbjudan att lämna anbud för uppförande av nya elproduktionsanläggningar i enlighet med bestämmelserna i direktiv 96/92/EG.
- (c) Beviljandet i enlighet med förfarandena i artikel 9 i direktiv 97/67/EG av tillstånd för en posttjänst som inte omfattas av monopol eller får monopoliseras.
- (d) Ett förfarande för beviljande av tillstånd att genomföra en verksamhet som inbegriper utvinning av kolväten i enlighet med direktiv 94/22/EG.
- (e) Offentliga tjänstekontrakt i den mening som avses i förordning (EG) nr 1370/2007 som har tilldelats genom ett konkurrensutsatt förfarande i enlighet med artikel 5.3 i den förordningen.

BILAGA XII

KRAV PÅ UTRUSTNING FÖR ELEKTRONISK MOTTAGNING AV ANBUD OCH ANSÖKNINGAR

1. Utrustning för elektroniskt mottagande av anbud och ansökningar måste genom tekniska medel och ändamålsenliga förfaranden åtminstone garantera att

- (a) exakt tid och dag för mottagande av anbud och ansökningar kan fastställas noggrant,
- (a) det inom rimliga gränser kan säkerställas att ingen har tillträde till de uppgifter som överförs enligt dessa krav före utgången av de fastställda tidsfristerna,
- (b) det vid överträdelse av detta förbud mot tillträde finns rimliga garantier för att överträdelsen klart kan spåras,
- (c) endast behöriga personer får fastställa eller ändra datum för öppnande av insända uppgifter,
- (d) tillträde till samtliga eller en del av de insända uppgifterna i de olika etapperna av förfarandet för koncessionstilldelning endast är möjlig om de behöriga personerna agerar samtidigt,
- (e) de insända uppgifterna inte kan göras tillgängliga förrän efter det fastställda datumet vid ett samtidigt agerande av de behöriga personerna,
- (f) de uppgifter som mottagits och öppnats enligt dessa krav är tillgängliga endast för de personer som har behörighet att få kännedom om dem, och
- (g) autentiseringen av anbudsgivare måste överensstämma med kraven i denna bilaga.

BILAGA XIII
INFORMATION SOM SKA FINNAS MED I FÖRHANDSMEDDELANDEN OM
KONCESSIONER FÖR SOCIALA TJÄNSTER OCH ANDRA SÄRSKILDA
TJÄNSTER
(i enlighet med artikel 26.3)

1. Namn, identifikationsnummer (om det föreskrivs i nationell lagstiftning), adress med Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-postadress och webbadress till den upphandlande enheten eller, i förekommande fall, till den avdelning från vilken ytterligare information kan erhållas.
2. I tillämpliga fall e-post- eller internetadress under vilken specifikationerna och kompletterande dokumentation finns tillgänglig.
3. Typ av upphandlande myndighet eller upphandlande enhet och dess huvudsakliga verksamhet.
4. Referensnummer enligt CPV-nomenklaturen: om kontraktet är uppdelat i flera delar ska dessa uppgifter anges för varje del.
5. Nuts-kod för den huvudsakliga platsen för tillhandahållandet av tjänstekoncessionerna.
6. Beskrivning av tjänsterna och i förekommande fall tillfälliga verksamheter och varor som behöver upphandlas.

7. Beräknat sammanlagt koncessionsvärde: om koncessionen har delats upp i flera delar ska dessa uppgifter anges för varje del.
8. Deltagandevillkor.
9. I tillämpliga fall, tidsfrister för att ta kontakt med den upphandlande myndigheten eller den upphandlande enheten inför deltagande.
10. I tillämpliga fall, en kort redogörelse för det tilldelningsförfarande som kommer att tillämpas.
11. Övriga upplysningar.